

VIKAR

ZSIDÓ NAPILAP

Ara 5 lej
Direktor-Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő. Adm. nistrátor delegat si grant responsabil-Felelős igazgató: Schwartz Endre Proprietar-Tulajdonos: Fraternitas S.A.R.de Editura. Registrul publicatunilor periodice No. 43. Dos. 888-1938. Tribunalul Cluj, Secția III.

Péntek, október 7.
1938—5699. Tisri 12.
XXI. évfolyam, 225. szám.

VILÁG TUKR

A francia zsidók a történelem folyamán

Alig van ország Európában, amely annyira otthon nyújtott volna a zsidóknak, mint Franciaország. A zsidó történelem alapján véve nem egyéb, az országból való elűzetés óta, mint vándorlások és kiűzetések története. Amióta ismerik a gall francia történetét, Franciaországban mindig éltek zsidó lakosok. Ez a zsidóság azonban sajátos módon volt felfogódva. Francia zsidókról alapjában véve csak a nagy forradalom emancipációs mozgalmaival kezdve lehet beszélni, épügy, mint az első császárság óta. A zsidók azonban Franciaországban mint külön nemzetiség már régóta le voltak telepedve. Nincs statisztika arról, hogy a zsidók milyen számarányban élnek az országban, de ha feltesszük, hogy kétszázezerre becsülhető ez a szám, akkor feltételezhető az is, hogy a Franciaországban élő külföldi zsidók száma sem kisebb. Most ezzel a nagy újabb bevándorlással új probléma merült fel: vagyis hogyan lehetne a Franciaországban élő új zsidókat a francia kultúrába asszimilálni.

A napokban a francia zsidókról Lille fővárosában, Leon Bernann tollából könyv jelent meg (Histoire des Juifs de France, Lipschutz kiadás Párizs, 1938.), mely elsősorban foglalkozik az elfranciásodott zsidókkal.

A régi római idők zsidó településeiből aligha maradtak emlékek. Abban az időben, amikor Gallia római tartomány volt, a zsidó római volt, épügy, mint a szíriai, a trák, a spanyol, az olasz. A római polgárjog mindnyájukat egyaránt védte és oltalmazta. A római zsidó Galliában a római provinciában is egyenjogúságot élvezett. Kereskedő volt, mezőgazda, katona, vagy tiszt, és tisztviselő. Voltak zsidó közösségek, de ez csak mint kultuszközösség működött.

Csak a középkor emelte ki a zsidókat a lakosság közül, kiemelte és kitaszította őket. Ez a folyamat Franciaországban épügy, mint más országokban, hosszú időig tartott. A vezetést átvette ebben a vonatkozásban az egyház. Konziliumok és szinódusok követelik a zsidók elkülönődését, nem tűrnek a velük való érintkezést, megátoltják őket hitvátság teljesítésében és elkobozzák tőlük a nemzsidó személyzetet. A középkor első évtizedeiben valószínűleg a társadalom páriáivá süllyesztették le őket. Egy olyan világ, amely a hitre és a fegyverre támaszkodott, nem használhatta őket és pedig elsősorban vallásuk miatt. A kereszties hadjárat, amely 1100-ban a nyugati országokat feladta, a „hitetlen zsidókat” tette célponttá és pedig azért, mert a kelet hitetlenjei még kissé távol voltak.

Ahogy a hullám elsimult, borzalmas állapotok maradtak utána. A franciaországi zsidókat gettóba zárják, külön jelvényt kell viselniük, a sárga foltot és rászorítják őket a kereskedelemre és a pénzügyre. A francia királyság nem képes megvédeni őket és VI. Károly kiszolgáltatja zsidóit. Különböző, időnként visszavont kiutasítási dekretumok után 1394-ben egy nagyszabású kiutasítás következik.

Am a középkor francia királyai a mai Franciaországnak csak egy része fölött uralkodtak. A királyi dominiumok mellett számos önálló tartomány és hercegség

Benes elnök lemondásának nemzetközi visszhangja

visszhangja

Benest jelölik a Nobel békedíjra

Két nappal elhalasztották a komáromi cseh-magyar tárgyalásokat. Saját kormányuk és törvényhozó testületük lesz a szlovákoknak a teljes autonomia kivívásával

Az elmúlt negyvennyolc óra eseményei a müncheni egyezmény által teremtett új helyzet kialakulásának jegyében állottak. Az angol és a francia parlamentben egyaránt nagy győzelmet aratott a Chamberlain és Daladier által képviselt politikai vonalvezetést. Ötszázharmincöt szavazat 75 ellenében biztosította Daladier számára a francia közvélemény túlnyomó többségének helyeslését az általa képviselt külpolitika iránt, sőt a kedvező pillanatot nagyjelentőségű pénzügyi teljeshatalom elnyerésére is fel tudta használni a kormány, amit 331 szavazattal 78 ellenében kapott meg a parlamenttől. Míg a francia kormány egyszerűen elnapoltatta a parlamenttel a külügyi vitát, az angol alsóházban csütörtök délutánig húzódott el a

vita. A legélesebben kétségtelenül Winston Churchill támadta Chamberlain külpolitikáját kifejtve, hogy a müncheni egyezmény Anglia és Franciaország veresége. Az alsóházi vita végén Sir John Simon választotta a kormány nevében. Többek között kijelentette, hogy Angliának nem áll szándékában olyan négyhatalmi direktóriumot létrehozni, amelyből kizárják a többi nagy és kis európai nemzeteket. Az angol kormánynak legkevésbé áll szándékában a szovjetkormányt kizárni az európai kérdések rendezéséből. Simon végül hangoztatta, hogy az utóbbi drámai események bebizonyították, hogy nem csak a demokráciák népei irtóznak a háborútól, hanem a totális rendszerek alatt élő népek is.

Benes elnök bucsubeszéde

A csehszlovák drámaának kétségtelenül egyik legmegindítóbb fordulata Benes elnök lemondása. Sirovy miniszterelnök szerdán délután jelentette be hivatalosan az elnök lemondását és felolvasta az elnök bucsubeszédét. Szerdán este bucsubeszédet tartott a rádióban a köztársaság lemondott elnöke. Elmondotta, hogy már a müncheni egyezmény után megérlelődött benne a lemondás gondolata, de előbb erős kormányt akart adni az országnak.

Hogy elkerülhető legyen a világkatasztrófa — mondotta Benes —, Csehszlovákia emberfeletti engedményeket tett, de Münchenben igaztalan engedményeket kényyszerítettek rá a nagyhatalmak. Azért mondom le, mert úgy látom, hogy a mai körülmények között akadály lehetnék Csehszlovákia közlekedésének szomszédaihoz. Csehszlovákia fenntartja régi barátságait, de újakat is fog keresni a szomszédok között. Csehszlovákia a jövőben nemzeti állam lesz.

A második Sirovy-kormány

Az elnöki bucsubeszédében hangoztatott elvek jegyében alakult meg a második Sirovy-kormány is. Hivatalnok- és szakértő-kormányt jelentettek be az új Sirovy-kormányt, amely azonban többet fejez ki ennél. Összetétele új külpolitikai kurzus beindítását jelenti. Krofta távozásával Chalkovszki volt római követ vette át a külügyek irányítását. Chalkovszki előzőleg berlini követ volt és berlini és római körökhöz való személyes kapcsolataival predesztinálták a külügyi tarcára. Az új külügyminiszter az agrárpárt egyik exponense, amely tudvalevően a mérsékelt békepolitika híve és Berlin felé is a kiengesztelődés lehetőségeit kereste a váltság idején.

A cseh-magyar tárgyalások

A csehszlovák külügyminiszter római tárgyalásaival áll némi összefüggésben az a tény is, hogy a prágai és budapesti kormány kölcsönös megegyezése alapján két nappal elhalasztották a csütörtökre várt komáromi cseh-magyar tárgyalásokat. Hivatalos prágai

zsidókérdést nem fogják megoldani olyan drámai gyorsasággal, mint a szudetanémet kérdést, mert senkinek sürgető feltűzött szuronyokkal és lövésre irányított ágyúkkal a kérdés rendezését. De Anglia már csak a saját érdekében is fog a Földközi tengeri érte-

kezleten olyan megoldást találni, amely a környéken adódó hasznos lehetőségek más elrendezésével leveszi Németországot és Olaszországot kezét Palesztináról és nyugvópontja utatja az erőszakkal felkavart európai zsidókérdést is.

És a zsidók?

Béke van Közép-Európában és ez nagyon meggyugtató minden tisztességes ember számára, akinek ösztönei irtóznak a háborútól. Ez a béke persze elsősorban a nagy nyugati országok közvéleményét nyugtatja meg, amelyek a maguk részéről a müncheni döntéssel nagyjában le is zárták a problémát és az igazságtól pattanásig feszült napok után újra hozzákezdtek hétköznapi tennivalóikhoz. Az angol ember, a francia polgár megint nyugodtan szaladgál a börtérbe, a hivatalba, vagy a gyárba, az érdekeit területeken azonban ezernyi kérdőjel maradt még megválaszolatlanul, többek között a zsidókérdés is, amely a szudetanémet területek átkapcsolásával újabb 20.000 négyzetkilométeren, sőt alighanem azon túl is aktuálisá vált.

Ebben a roppant átalakulásban, amikor hárommillió ember cserél kizát, gazdát és világnézeti rendszert, mit jelent negyven ezer ember a világ szemében? Pedig ez a negyven ezer ember, negyven ezer szudetanémet területen lakó zsidó nagyon drágán fizeti meg a négyhatalmi értekezlet szímláját. Karlsbad, Aussig, Gablonz és a többi egykor osztrák, később cseh és legújabb birodalmi német városok dolgos és szorgalmas zsidói úgy szóródnak most szét apák lakhelyéről, mint az elsőszülte fialvelek az ősi viharban és életük munkájának eredményéből jóformán csak azt vinetik magukkal, ami megmozdítható.

Münchenben Csehszlovákia bőrére kényszer-egyhosszot kötöttek a német erőszakkal. Flonom megfogalmazásában úgy mondják, hogy igazságot szolgáltatottak a szudetanémeteknek. De miért nem szorították rá Németországot arra, hogy szolgáltatson is igazságot a zsidóknak, pedig a hitlerizmus milliószor jobban sanyargatja a határain belül, sőt a határain kívül élő zsidókat is, mint a csehek valaha is a szudetanémeteket. Nem esett szó a zsidókról, mert nem az igazság, hanem az erőszak hajtotta Európa urait Münchenbe.

Bár az igazat megvallva lehet, hogy volt szó a zsidókról, csak nem tudunk róla. Nem tudunk róla, mert München után sok minden megváltozott a világban. Nemesak a kollektív biztonsági rendszert temették el csendesen, hogy ezt az elméletben olyan szép békeintézményt felcseréljék a nagyhatalmi elintézési módszerrel és a kétoldalú szerződéseket rendszerével, de a népszavazási eljárások csaknem százszázalékos nyíltsága hegyett, újra életbelépett a titkos diplomácia.

Eppen a müncheni tanácskozások óta tartó titkosság miatt nem tudni, vajon szóba került-e ezeken az igazított tárgyalásokon a zsidókérdés, vagy nem? Vannak verziók, amely szerint Chamberlain tett volna erővonnatkozó megjegyzéseket Hitlernek. Nincs kizárva, hogy így történt, hiszen Hitler az utolsó két hétben nem beszélt zsidókról, holott mint egykor az öreg Cato, aki minden beszédét azzal fejezte be, hogy Carthago pedig el kell pusztítani, Hitler sem fejezte be eddig beszédét soha anélkül, hogy néhány szót ne vesztegetett volna a zsidókra. De egy másik jel is arra mutat, hogy a zsidókérdés valamilyen formában mégis szóba került Münchenben, mégpedig az az egyelőre ugyan hivatalosan még meg nem erősített híradás, amely tudni véli, hogy a Földközi tengeri angol-olasz-francia értekezleten sor fog kerülni a zsidókérdés rendezésére is.

Hianynak kell ennek a hírek az igazában, mert úgy érezzük, hogy a nyugati nagyhatalmaknak érdekük a zsidókérdés rendezése. Egyik nyugati országnak sem, — de főleg Angliának nem, — érdeke, hogy a hitlerizmus jövőtől különböző országok százezernyi zsidói bolyongjanak országhatárok mentén és vámsorompók körül és nehéz problémát róna Angliára, hogy újabb közép-, vagy keleteurópai, gazdaságilag meztelenre vetkőztett, zsidó tömegek plaszirozásáról gondoskodják. De rendre és békére van szüksége Angliának végső fokon Palesztinában és a Földközi tenger környékén is. Így jut a zsidóság igazsága szövetségre az angol érdekekkel és ez az érdekházasság valamilyen formában meg kell hozza a kérdés megoldását. Amig az igazság egyedül és társtanul uszik a levegőben, addig erőtlén, ám ha hatalmas érdekekkel párosul, akkor áttűr éreje megsokszorozódik. A

áll fenn, ezekben a királyság területéről kiutasított zsidókat zsvesen fogadják és ha egyikről-másikról el is üzik őket, mindig akad a közelben hatalom, amely menedéket ad nekik. Így történt, hogy 1500-tól 1900-ig Franciaország zsidói egyes részeken koncentrálnak voltak, míg más tartományokban teljesen hiányoztak. A legtekintélyesebb és anyagilag, valamint szellemileg legvirágzóbb zsidóság ezekben az évszázadokban Délnyugat-Franciaországban élt. Ezek az úgynevezett „portugálok”, akik Bordeauxban és Bayonneban éltek. Ők 1492-ben jöttek ide, a Spanyolországból és Portugáliából való kiűzetések után. Három évszázadon át zavartalanul fejlődtek a menedék-területen, amíg az emancipáció teljesen felszabadította őket. Nagy szolgálatokat tettek a francia gazdasági életnek, egészen új iparokat teremtettek meg, a francia borkereskedelmet ők élénkítették fel és ugyanúgy a francia hajózást is a Gironde alsó részén. Kevésbé fényes momentumokat mutatnak fel a Serdagne és a Roussillon területén élt zsidók története. A Provence-ban a pápai zsidók érdekes típusát találjuk. A forradalomig ugyanis hosszú évszázadokon át, a római pápa, Avignon uralkodója és Venaisin grófja. Az ott élő zsidókat ő védelmezte.

A zsidók főtömegei Franciaországban azonban Lotharingiában, Elzászban telepedtek le. Az elzászi zsidók eredetileg német zsidók voltak. Ama rajnai községekhez tartoztak, akik már a középkor kezdetében fellelhetők a folyam egész környékén. Az elzászi zsidóknak külön élete annyira intenzív volt, hogy I. Napoleon még az emancipáció után is gondoskodott róluk. Ők sokat dolgoztak a többi francia zsidóság szabadságának és jólétének előidézésén. Különösen Cerfberg, egy ortodox zsidó, aki az egyenjogúsításnak volt zászlóhordozója. Az elzászi zsidók, körülbelül huszezen, nem is kértek más szabadságot, mint azt, hogy egyénileg ugyanolyan jogaik legyenek, mint a lakosság többi rétegeinek. Nem akartak mást, csak hogy szabadon költözködhessenek és hogy földbirtokot vásárolhassanak. Ezt ugyanis a régi időkben tiltották a zsidóknak. Cerfberg kijárta, hogy Strassbourghban, Metzben és egyéb zsidó városokban házat vásárolhassanak. Párizsban rosszabb volt a zsidók dolga a nagy forradalom előtt. Körülbelül ötszázan éltek ott, akiket a rendőrség állandóan zaklatott.

A nagy forradalom az emberi jogok proklamálását iktatta törvénybe és ez természetesen vonatkozott a zsidókra is. De amikor az alkotmányozó nemzetgyűlésben szóba kerültek a zsidók, a dolog már nem ment olyan simán. Az ellenzék, különösen az, amely Elzászból származott, csökönyös volt. Abbé Gregoire, aki már 1786-ban az akadémia számára pályadíjas munkát írt arról, hogyan lehet „hasznos és boldog embereket” a zsidókból nevelni és Clermond-Tonnere márkai az ülés végén mégis keresztülvitte, hogy a reform-dekrétumot elfogadják. 1791 szeptember 27-én, a parlament zárásának napja előtt végre elfogadták a törvényt. A zsidókat egyenjogusították és pedig az az a feltétellel, hogy letezik a polgári esküt, de sokáig tartott, míg az ortodox zsidók elhatározták magukat arra, hogy esküsznek.

Napoleon császár 1808-ban alkotmányt adott a zsidóknak, amelynek lényege az volt, hogy a kultuszhitközségeket egyesíteni kell, rabbik és a nagyrabbi vezetése alatt. A nagyrabbinak Párizsban kell laknia. Csak ez alkotmány uralma alatt és a teljes egyenjogúsítás alapján forrott össze Franciaország zsidósága.

A tizenkilencedik század Franciaország zsidósága számára is a szabadság és a jog százada. Nem volt hiány üldözésekben és mindenféle kelemetlenkedésben. Az utóbbi négy generáció alatt azonban a zsidók nagyjából belenevelődtek a francia nemzetbe. Igen sokan dolgoztak úgy a gazdasági, mint Franciaország szellemi életében olyan eredménnyel, ami nemcsak a zsidóságnak, hanem a francia népnak is büszkesége lehet. Néhány évtized óta azonban Franciaországban új népesedési problémák merültek fel. Friss vérre van szükség és évtizedek óta Franciaország

bevándorlási ország lett. A külföldiekkel Algírból és Markóból is jöttek zsidók, Szyriából, a Levante országaiból, Oroszországból, Németországból és Lengyelországból. Ezek pillanatnyilag még nem tud-

tak megbarátkozni a benszüllött zsidókkal, de minden jel arra mutat, hogy a bevándorlók és az őslakók között is meg fog indulni az a folyamat, ami szükséges a zsidóság egységesítéséhez.

Miért sajnálják Németországban a szegény palesztinai arabokat

Néhány meglepő adat az árja-sémi együttműködésről

Tel-Aviv, október 6. (Az Uj Kelet munkatársától). Ma mindenütt és mindenféle kapcsolatban Németországról beszélnek. Palesztinában, ahol ötvenezer egykori német alattvaló él és ahol a világ zsidóságának sorsáért félmillió zsidó érzi magát felelősnek, mindezek felül még különös oka is van az embernek arra, hogy folyton Németországról beszéljen. Most, a zsidó nemzeti otthon kijelölésének döntő fontosságú fordulópontján egyébről sem hallunk, mint német fegyverekről, német szerkezetű bombákról és német irányítás alatt történő guerilla-támadásokról. A multkoriban egész sereg rendőrségi kocsipáncozatát kellett kicserélni: az angol puskagolyó áttűt erejéhez mérték a teherautókra rögtönzött páncéllemezket és kiderült, hogy arabok német puskákkal „dolgoznak”, amelyeknek áttűt ereje jóval nagyobb az angolnál. Egyébről sem hallunk, minthogy a lelőtt vagy elfogott arab banditáknál minden esetben német fegyvereket vagy kézigranátókat találnak.

Arabok a nürnbergi pártnapon

Amikor a vezér és kancellár a nürnbergi pártnapon elmondott világrengető beszédében „a szegény palesztinai arabokról” is megemlékezett, több mint száztáru arab küldöttség tapsolt neki. Nem tudni milyen alaplól ugyanis a palesztinai elnyomott arabok küldöttséget menesztettek Nürnbergbe. Nyilván nemzeti szocialisták és a fajelmélet alapján állanak. Palesztinai araboknak ez igen jól áll, mondhatnánk, az arcukról ri le az árjaság és főleg a zsidókkal szembeni felsőbbrendűség.

Német kénemet tartóztatnak is

Ez természetesen meg is magyarázza a nagy német-arab barátkozást, ami különösen azóta vált egyre meggyőzőbbé, amióta Olaszország egyébről mellett kénytelen volt elhanyagolni Palesztina arabjait és anyagi támogatását ideiglenesen kénytelen volt bezsűntetni. Azóta gurul az aranyfedezetben szűkösökös márká ide, hogy alattomos támadások áldozataival teremtsen főleg morális fedezetet a maga számára. És a márkákkal együtt különös szerepet betöltő urak is érkeznek ide. Mint például egy-két héttel ezelőtt, amikor az angol haderő tagjai Kalkilánál hat német „hirlapírót” tartóztatnak le,

akik az ottani arab bandáknak hozták „árut” Németországból. Ezt megelőzőleg Hajfán tartóztatnak le német birodalmi alattvalókat, a náluk levő iratokkal együtt, melyek bizonyították, hogy ezek az árja urak felsőbb rendeltetése a sémi arabokkal dolgoznak együtt, a zsidó telepítés megsemmisítésére és további fejlődésének megakadályozására.

Német törzstiszt irányítja az arab csapatokat

Ilyenformán nyilván az sem lesz meglepetés a Palesztina sorsa iránt érdeklődő olvasó számára, hogy a hírek szerint német törzstiszt irányítja az arab csapatokat, hiszen az a természetesség és rendszeresség, ami az utóbbi időben az arab bandák tevékenységében megnyilvánul. Hogy a német törzstiszt mellett különböző technikai szakértőket is idevezényel a német vezérkar, akik az arabokat a nehezebb feladatok megoldásában segítik. Ilyen nehéz feladatot volt például az északi határ mellett végighúzó Tegarad kerítés megrongálása is. Az építmény sokkal magasabb és tökéletesebb, semhogy alapos kárt lehetett volna tenni benne. Amennyit azonban a német szakértők, akik ügyesen el tudnak bánni a kerítésben végighúzó vastag elektromos huzalokkal, meg tudták magyarázni, hogyan lehet ezeket legalább helyenként átvágni és rövid időre ártalmatlanná tenni. Szerencsére azonban a kerítést csak zsidókból álló őrség véd és sikerült megakadályozni a német szakértőket a szegény palesztinai arabok ilyenirányú intenzív támogatásában.

Állomás Berlin és Bagdad között

Azt is tudni kell, hogy a palesztinai német lakosság és a birodalom közötti kapcsolat, valamint az arab lakosság „sajnálata” szervesen összefüggő valami. A Tel-Aviv tövében meghúzódtó Sarona község, amely csupa sváb telepesből áll, épp úgy őre itt a pángermán terjeszkedésnek, mint a hajfai németnyeged, ahol a birodalmi kiküldöttek állandó védelemre találnak. Ez az ország a Berlin-Bagdad vonal legfontosabb állomása. Nyilvánvaló tehát, hogy most, amikor a Berlin-Bagdad álmépmény egyre gyorsabban közeledik a megvalósuláshoz, a német-arab barátság sürgőssé vált a fajelmélet hordozói számára.

Barzilay István

Amikor dr. Gaster kóser ebédet kapott Iorga professzornál...

Cuza és Iorga emlékezései a „Convorbiri Literare” jubileumi számában

Bucuresti, október 6. A „Convorbiri Literare” jubileumi számában, amely vasikos kötetnek felel meg, többek között Iorga professzor, Titu Maiorescu, S. Mehedinți professzor, Cosbuc, A. C. Cuza és még sok más ismert név szerepel írásaival.

Cuza professzor rövid visszaemlékezésében, amelyet e kötetben közöl, elmondja, hogyan lelkéztette meg antiszemizmusaért P. P. Carp volt miniszterelnök, a „junimisták” vezére.

A pénzügyminisztérium folyosóján találkozik Carp Cuzával. Vállára teszi a kezét és szemrehányosan így szól hozzá:

— Tudod-e, Cuza, mennyi kárt okozol az országnak a te eszméiddel?

Cuza azt is elmondja, miért lett Carp az antiszemizmus heves ellenzője. Ennek oka Bismarck volt. A vaskancellár maga sem állott túlságosan messze az antiszemita érzületől, de a tulkapásokat elítélte, különösen, ha idegen államokról volt szó. Így történt, hogy egy alkalommal, amikor Carp diplomáciai küldetésben nála járt, Bismarck ezekkel a szavakkal fogadta:

— Farkas dolgokat hallok magukról. Azt mondják, hogy önöknek megkövezik a zsidókat és a kövekkel beverik a fejüket.

Carpot kínosan érintették a vaskancellár szavai, de nyomban kész volt a válaszal: — Excellenciás uram, nem szabad elfelej-

tenie, hogy az én népem csak nemrég lépett ki a kőkorszakból.

Bismarcknak tetszett a talpraesett válasz, amelynek marró iróniája kihúzta a csávból a kellemetlen helyzetbe hozott román diplomatát. Carp azonban nem felejtette el a vaskancellár szavait és visszatérve hazájába, megkezdte a küzdelmet az antiszemita ellen. Akkoriban került az utjába Cuza is.

Mehedinți professzor azt állította egyik nemrég tartott előadásában a Junimearól, hogy az egyesület, amelynek egyik legmarkánsabb vezére P. P. Carp volt, antiszemita eszméktől volt áthatva. Ezt a feltevést nemcsak Carp fenti gesztusa, hanem a Junimea mozgalom alapítójának és legfőbb szellemi vezérének, Titu Maiorescunak a magatartása is megdönti. Ellenfelet ugyanis csak egy blünt tudtak felírni neki: azt, hogy nem volt antiszemita. Mindenki tudta ugyanis, hogy közvetlen baráti köréhez tartozott a zsidó Rosetti Roman és dr. Adolf Stern is. Irodalmi szalonjának pedig állandó látogatója volt Neuschotz Oswald és dr. M. Gaster...

Kupfermannról, a jasi zsidó antikváriusról is szó esik ebben az irodalmi gyűjteményben. Iorga professzor beszélt el valamikor baráti körében Kupfermannal való esetét.

— Szegény, jó öreg Kupfermann... mennyi

ED
LÁ
Lábban
mege
gyo

A minden napi kemény munka után lábai pihenésére, a gyulladások és daganatok enyhítésére, a tyukszemek és bőrkeményedések felaztatása céljából öntsön egy maréknyi Saltrates Rodell-t lábfürdőjébe. A meleg vízzel érintkezésbe jutott Saltrates Rodell-ből felszabaduló oxigen behatol a gyulladt bőr szöveteibe, helyreállítja a megzavart vérkeringést. Az oxigen jótékony természetű élénkítő hatása folytán a bőr felírússul, a láb lelohal és annyira megerősödik, hogy kényelmesen járhat kisebb cipőben is. A legerősebb tyukszem is annyira megpuhul, hogy pusztá kézzel gyökerestül eltávolíthatja. Még ma este áztassa be lábait egy Saltrates lábfürdőből Saltrates Rodell kapható minden gyógyszerárban és drogeriában. Csekély költség, garantált eredmény!

VEONIOSI — 10.000 propaganda csomagot dobunk piacra 10 lejes reklám árban. Kiszérléppen még ma vásároljon egy csomagot! Lakarkassági szempontokból vásároljon rendszeres csomagot, vagy dupla családi csomagolást!

könyvet kölcsönöztem tőle. Mennyi ritkaságot találtam nála még azokból az időkben, amikor gimnazista voltam.

— Egyszer bementem hozzá és megkérdeztem: Hogy van Kupfermann bácsi?

— Nehéz, nagyon nehéz az élet, Iorga ur... Az egerek!

— Az egerek?

— Igen, az egerek... Megeszik a könyveket.

— Kupfermann bácsi, ha akarja, én segítek megfogni őket.

— Ó, Iorga ur, ez nem a maga dolga.

Dr. Gastert valamikor számlították Romániából, de a nagy filológus és folklorista, aki időközben a londoniak főbbjára lett, változatlanul megőrizte szívvel szülőországa iránti meleg szeretetét és értékes tanulmányokat folytatott a román nyelv művelésére.

Késői élejtétel volt számára, hogy Iorga professzor javaslatára a Román Akadémia dísztagjává választotta.

Dr. Gaster azután látogatást is tett Romániában és ahol csak megfordult, mindenütt meleg ünneplésben részesült. Ennek a látogatásnak egyik kedves epizódját maga Gaster meséli el:

— Amikor visszatértem az országba, a román intelligencia megható szeretettel fogadott. De a legszebb nap mégis az volt, amelyet Valenii de Munteban töltöttem, ahol a professzor és Iorga asszony vendége voltam.

Ebédnél nagy meglepetés várt. A nagyasszony elhárító magyarázatomat megelőzve, mosolyogva közeledett és így szólt hozzám: — Gaster doktor, meg akarom mondani, hogy egész nyugodtan ehet nálunk. Intézkedtem, hogy önnek külön terítéket és ételt hozzanak, „sakter” által vágott tyukot... Nézze, ez az... Ugye nyugodt lelkiismerettel fogja elfogyasztani?

— Akkor volnék egészen nyugodt, — hangzott a tréfás válasz, — ha minden romániai zsidó házban olyan kóser volna, mint önökénél... (h. e.)

— Nem emelik fel a maximális árakat Kolozsváron. Pár nappal ezelőtt az árvizsgáló bizottság ülésén a mézárosok szövetségének képviselői a husarak felemelését kérték. Hasonló kérést terjesztettek elő a vendéglőiparosok képviselői, akik az állandóan emelkedő hús- és zöldségárakra való tekintettel az éttermekben kiszolgáltított menüáraknak 30 lejre való felemelését kérték. Az árvizsgáló bizottság ülésén előterjesztett kérelmekkel tegnap foglalkozott a városi tanács és miután az előterjesztett ár-emelési kéréseket nem találta indokoltnak, október hó tartamára is a szeptemberben megállapított maximális árakat tartotta fenn.

Nézzük detanémét sőtég fész szág, mit Mindene szudatané csupán eg Morvaorsz Szudatané port körül Ujjában osztrák te néven kea millió nék körül a o nézve a toznak. D északbajo felszázszás járás az csoport n tozás me a délbaajo majd ész ezután jé

Bár a pály, ma rész még van világ még nem pítés.

A lako szintiszta gélikus, t metetkehez átcsoatolaz zsidó él, véve ez 1 százalé ban él L néhány b hogy bár ság lako szik ki, eddig sen rületén k

A népnak jutó méter. L még kör leten re terület t méter. M lomhoz o pesek o ugyszólv

A szu német, b idón át a A legfor

I. A Kruma öt udvar 300 szob német. V Znaim Innen in Harmind Igbau.

ja. Mag van, itt gen hire lődés hir kével eg

Eger. a XIV. kétezer tanémet volt.

Frantz rom vill lyabb ig német.

Asch. vó váro politikai Joachi rádiomo

Negyvenezer zsidó él a szudetanémet területeken

MIT veszített Csehország és kapott Németország a müncheni találkozóztól?

Tizenötezer kilométert szállnak meg a németek és ötezer kilométernyi területen lesz népszavazás

Nézzük kissé közelebbről, milyen az a szudetanémet terület, amelynek birtokáért végül fészült a hur, mit nyer vele Németország, mit veszít Csehszlovákia?

Mindenekelőtt álljunk meg magánál a szudetanémet szónál. Hosszu ideig a szudetak csupán egy hegyláncot jelentettek, Szilézia, Morvaország és a régi Csehország határán. Szudetanémetek alatt legfeljebb a hegycsoport körüli német lakosságot lehetett érteni. Ujabbban azonban a cseheknek jutott volt osztrák terület összes németjeit szudetanémet néven kezdték emlegetni. Több, mint hárommillió német lakik itt és patkóalakban veszi körül a csehek és morvákat. Nyelvjárástól kezdve a szudetanémetek négy csoportba tartoznak. Délen a középbajor, Eger vidékén az észkbajor, az Elba folyótól a szudetakig a felsőszász és tovább keletre a sziléziai nyelvjárást az uralják. Érdekes, hogy ez a négy csoport majdnem összeesik az impériumváltozás menetjének négy szakaszával. Először a délbajor tájszólású vidéket szállták meg, majd északon a szász nyelvjárást, ezután jön az Eger-vidék, majd a sziléziai.

A szudetaterület

Bár a szudetanémet terület sehol sem lapály, magashegység sincs benne. Az északi rész még az osztrák uralom idejéből telistele van világhírű ipartelepekkel és a cseheknek még nem sikerült a tervbevett beljebbtelepítés.

A lakosság túlnyomó része katolikus. A szintistia német területen is kevés az evangélikus, tehát vallás szempontjából a dénémetekhez tartoznak. A népszavazás nélkül átszavatlandó területeken jelenleg negyvenezer zsidó él, de a várható optálásokat tekintetbe véve ez a szám csökkenni fog. A körülbelül 1 százalékos kitevő zsidóság nagyobb számban él Ludenburghban, Teplitz-Schönauban és néhány nagyobb gyárvárosban. Érdekes, hogy bár a szudetanémetek a cseh köztársaság lakosságának mintegy kétkilencedét teszik ki, a zsidóság száma ezen a területen eddig sem volt több az egész köztársaság területén lakó zsidóság tizedrésznél.

A népszavazás nélkül a német birodalomnak jutó terület mintegy 15.000 négyzetkilométer. Lehet, hogy a nemzetközi bizottság még körülbelül 5000 négyzetkilométer területen rendel el a népszavazást. A kritikus terület tehát együttvéve 20.000 négyzetkilométer. Mezőgazdasági szempontból a birodalomhoz csatolandó területek ugyan nem képeznek önellátásra, de egyébként ez a vidék ugyszólván Európa egyik ipari központja.

A városok

A szudetavidéken a népesség ösödik óta német, bár vannak területek, amelyek hosszú időn át a történelmi Csehországhoz tartoztak. A legfontosabb városok:

I. A délbajorral rokon nyelvtérleten:

Krumau. A Moldva partján fekszik, híres öt udvarból álló várkastélyában több, mint 300 szoba van. Tízezer lakosból nyolcezer német. Világhírű papírgyára van.

Znaim. Határváros volt a cseh oldalon. Innen indult ki a huszita vallási mozgalom. Harmincezer lakosából több mint fele német.

Iglau. Nagy német nyelvterület középpontja. Magának a városnak harmincezer lakója van, itt egyedül huszonkétezer német él. Régen híres jogászváros volt, a germán jogfejlődés híres tudósainak központja. Ma környékével együtt csupa gyár.

II. Az Egervidéken:

Eger. Valamikor Bajorországhoz tartozott, a XIV. században a bajor fejedelem eladta kétezer ezüstmárkáért a cseheknek. A szudetanémet politikai mozgalom egyik székhelye volt.

Franzesbad, Marienbad és Karlsbad. A három világhírű fürdőhely. Utóbbi még komolyabb ipari város is. Huszonötezer lakója német.

Asch. Ebből a régi, határnyulványban fekvő városkából irányította Konrad Henlein politikai mozgalomát.

Joachimsthal. Itt van a világ leghíresebb rádiumos fürdője. A dollár ettől a fürdővá-

rostól kapta nevét. Dollar-Taler. Itt nyomták a 16. században az első tallért.

III. A szász vidéken:

Aussig. Az Elba völgyének legnagyobb iparvárosa. Hetvenezer lakosának kilenc-tizedrésze német. Vegyicikkeit az egész világon ismerik.

Leitmeritz. A furcsán enyhe éghajlatu csen „Meranvidék” központja. Huszezer lakója túlnyomóan német.

Bodenbach és Tetschen. Két határváros, egymással szemben. — A Berlinbe utazók mind a két nevet jól ismerik, itt volt a határvizsgálat. A két városnak együtt negyvenezer tisztán német lakója van.

Rumburg, Komotau, Saaz, Brüx, Dux, Wandsdorf. Mindmennyi husz-harmincezer lakosból áll, német többségű ipari város. Saaz a híres komlótermő vidéknek a központja.

Billin, Teplitz-Schöna, Giesshübl. Ezek is a híres „cseh” fürdőkhöz tartoznak. A német lakosság mindegyikben meghaladja a 70

Egy egészséges bőr...

gyermeknek legnagyobb fontossággal bír. Használjon tehát

NIVEA-GYERMEKSZAPPANT

amely a bőr tisztítja, anélkül hogy megtámadná. „Eucerin” tartalma erősíti a bőrszöveteket.

Ára
Lei 20.-

A fejles gyermekpoláshoz szükséges továbbá. NIVEA-gyermekpuder és NIVEA-gyermekkrém

százalékot. Teplitz-Schöna egyébként ötvenezer lakója város.

Cseh-Léipa. Egyformán oszlik meg a lakosság, valószínűleg népszavazást tartanak.

IV. A szudeta-sziléziai vidéken:

Reichenberg. Elővárosokkal nyolcvanezer német lakója van a „cseh Manchester”-nek. Itt már 1804-ben „gőzgepén” létesítettek szövetet. Prágán kívül ennek a városnak volt csak önálló törvényhatósága a régi Csehország területén.

Gablonz. Ez a város a háború előtti Ausztriában olyan gazdag volt, hogy egyedül agyag- és üvegyiparából ugyanannyi egyenesadót fizetett, mint a nála 60-szor nagyobb és hatszor olyan gazdag Dalmácia.

Troppan. A régi osztrák Szilézia fővárosa. Negyvenezer lakosából harmincezer a német.

Április elsejéig meghosszabbították az italmérési engedélyek érvényét

Ahol eddig az árlejtéseket nem tartották meg, azok bizonytalan időre elmaradnak

Bucuresti, október 6. A vendéglős ipartársulat legutóbbi emlékiratának tanulmányozása után a pénzügyminisztérium úgy döntött, hogy az 1932 előtti kiadott italmérési engedélyek érvényét 1939 évi április hó elsejéig meghosszabbítja. Mint ismeretes, a kormány kimondta, hogy ezek a régi keletű italmérési engedélyek október elsején érvényüket veszítik. A megadott határidő azonban rövidnek bizonyult, az új árlejtéseket csak részben tudták megtartani és ott is, ahol már megtartották az árlejtéseket, azok eredményeit a minisztériumba kellett felterjeszteni jóváhagyás végett, amely jóváhagyásnak munkája hosszú hónapokat vesz majd igénybe. Körülbelül 6000 akta elintézéséről van itt szó, amely természetesen hosszabb időt vesz igénybe.

Mivel pedig a jóváhagyások elintézésének idejéig is nyitva kell tartani a vendéglőket és kocsmákat, a pénzügyminisztérium úgy döntött, hogy a régi italmérési engedélyek érvényét jövő évi április elsejéig meghosszabbítja.

A minisztérium rendelete kimondja még hogy ott, ahol az árlejtések már megtör-

téntek, a forraságok elintézése és a jóváhagyás megérkezése után kiszolgáltatták az új italmérési engedélyeket. Azokban a helységekből pedig, ahol az árlejtéseket október elsejéig még nem tartották meg, az árlejtéseket nem is kell megtartani és a pénzügyminiszter egy későbbi időpontban fogja meghatározni, hogy ezekben a helységekből az árlejtések mikor tartandók meg. Mivel ilyenformán a régi italmérési engedélyek április elsejéig érvényesek, de mivel megtörténhet az is, hogy április elseje előtt az új engedélytulajdonos jóváhagyása a minisztériumból megérkezik, érdekösszeütközések is felmerülhetnek, amelyeket majd valahogyan el kell intézni. Az ilyen esetekre vonatkozólag a minisztérium még nem adott utasítást. Egyes helyeken az italmérési engedélyek odaitélésénél garancia összegeket is követelnek a hatóságok. Ezeknek a garancia összegeknek kérdésében a pénzügyminisztérium úgy döntött, hogy azokra szükség nincs, azt a minisztérium nem követelhetette meg és így a letett biztosítéki összegeket most a pályázók viszik szakapjuk.

Az állampolgári listákból törölt zsidók és az idegenellenőrzés

A bucaresti sajtó megállapítja, hogy a revízió során töröltre vonatkozó rendelet törvény ellenmond az idegenellenőrzési törvénynek

A bucaresti „Timpul” a következőket írja: A kormány tudvalevőleg szabályozta azoknak a helyzetét, akiket töröltek az állampolgársági listából. Felkértek bennünket, hogy az illetékesek figyelmét hívjuk fel azokra a kilátásokra, amelyeket ezeknek az új rendelkezéseknek az alkalmazása előidéz.

Amint köztudomású, az új törvény kimondja, hogy akiket töröltek az állampolgársági revízió során a névjegyzékből, azokat ugyanolyan elbánás alá vonja,

mint akikre az idegenellenőrzése kiterjed.

Az idegenellenőrzéséről szóló törvény amely 1915 március 20-án kelt és amit 1919 április 14-én és 1921 március 2-án módosítottak, a 9-ik szakaszban ezeket mondja:

„Ez a kötelezettség, (vagyis, hogy valaki alá van vetve az idegenellenőrzésnek) nem érinti azokat, akik Romániában születtek és nevelkedtek, az országban meghonosodott szülőktől és akik soha más ál-

lam védelme alatt nem állottak.”
Egyébként az idegenellenőrzési törvény 1, 2, 3 szakaszai megmondják, kiket kell idegeneknek tekinteni. A törvényhozó ezekben csakis azokat akarja alávétetni az ellenőrzésnek, akik az országba utalván, vagy utazási engedéllyel jöttek és megtelepedtek.

Különben a törvényhozó csak azoknak a zsidóknak a helyzetét akarja szabályozni, akik revízió alá estek most és töröltettek a névjegyzékből, mert nem mondja hogy azok a zsidók, akik nem állampolgárok és így nem voltak alávétve a revízióhoz, szintén az idegenellenőrzés alá esnek-e. Másrésztől számosan vannak, akiknek nem állott más mód a román állampolgárság megszerzésére és így az 1924 évi állampolgársági törvény alapján a naturalizálást kérték.

Attól a perctől fogva, amikor valamilyen személy lemondott minden külföldi állampolgárságról és várja, hogy eltelték tiz év, naturalizálási kérvénye beadásától fogva, ez azt jelenti, hogy az illető a román állampolgárságot optált és ennél fogva nem lehet alávétve az idegenellenőrzésnek, mert hiszen ezáltal saját kérelmének önmaga semmisítendő meg.

— Ugy tartjuk, — fejezi be cikkét a Timpul — hogy az érdekeltek megnyugtatóra igen helyes volna, ha az igazságügyi miniszter pontosan megjelölné, kik tartoznak az idegenellenőrzési törvény alá és hogy vajjon a revízió alá nem eső és eddig állampolgársággal nem rendelkező zsidók kötelesek-e magukat az idegenellenőrzésnek alávétetni.

A hős marsall

A világháború a nagy nemzeti ideál valóra váltásán kívül egy felbecsülhetetlen értékű személyiség felbukását jelentette a román nemzetnek: Alexandru Averescut.

A katonai ranglétra legelső fokáról jutott el rendkívüli tehetsége és kitartása révén a marsallbotig. Hosszu és dicsőségteljes pályafutása egész ideje alatt Averescu marsall mindig megmaradt katonának. Hivatását mindvégig becsületes állhatatossággal, méltósággal és odaadással töltötte be.

Hősiessége stratégiai érzéke és katonai lángelméje egyik legnagyobb győzelmét hozta meg Nagy-Romániának.

Később, mint miniszterelnök került az ország élére, és megmentette az országot a Dnyeszteren túlról beszivárgó kommunizmustól.

A történelem Averescu marsall figuráját népink legdicsőösebb lapjára írta be. Averescu marsall, aki örökre eltávozott az élők sorából, hálára kötelezte hazáját összes tetteiért, a haza szolgálatában kifejtett egész tevékenységéért és odaadásáért. Árnnya összes hőseinkkel együtt örökké őrködni fog az ország határai fölött.

Averescu marsallal a román élet színteréről egy legendás figura, egy nagy katoná, nagy államférfi, nagy szív és kiváló értelem tünik el.

HIREK

CSAK SZOMBATON délután 2 órakor a ROYAL slágermozgóban általános köz-kívánatra!

CHARLES BOYER, ANNABELLA és INKISINOFF világsikerű aratott filmje: A CSATA

Claude Farrère nagyszerű regénye után. Helyárak: Lei 12 és 5 lej taxák. Csak szombat délután 2 órakor.

Schuschniggot még mindig Bécsben tartják fogságban. Bécsből jelentik: Schuschnigg neje kijelentette a Reuter tudósítójának, hogy férje még Bécsben tartózkodik a Gestapo főhadiszállásán. Neke jogában áll megfogadni férjét és irni neki, de kénytelen volt megígérni a hatóságoknak, hogy további részleteket nem közöl a nyilvánossággal. A volt osztrák kancellár nagyon megöregedett, haja teljesen megöszült, de egészségi állapota nem ad okot aggodalomra.

Két betöréscsopást követtek el tegnap Kolozsváron. Tegnap a kora esti órákban két vaimerő betöréscsopás történt Kolozsváron. Weisz Jakab Ardeleana uca 3. szám alatti lakos bejelentette a rendőrségnek, hogy ismeretlen tettesek alkucis segítségével behatoltak lakására és a hálószobában lévő ruhaszekrényből 6000 lejt loptak el. A pénz 500 lejes kötegekbe volt becsomagolva és a feljelentő kijelentése szerint annak hollétérol családi körén kívül mások is tudtak. A rendőrség most Weisz Jakab ismerősei és a vele érintkezésben álló személyek között keresi a tettest. — Hasonló körülmények között elkövetett betöréscsopás ügyében tett feljelentést tegnap este az I. kerületi rendőrségen Puskás István N. Iorga uca 11. szám alatti lakos, akinek lakásáról ismeretlen tettesek 3000 lej értékű ruhaneműt vittek magukkal. A nyomozás megindult.

Moszkva hivatalosan cáfolja Blücher tábornok menesztését. Moszkvából jelentik: Huzamosabb idő óta az a hír kering világszerte, hogy Blücher tábornok, a szovjet-haderő főparancsnoka kegyvesztett lett és hogy állásából menesztették. Ezt a hírt moszkvai illetékes körök határozottan cáfolják.

A Magánalkalmazottak Szakszervezetének felhívása a munkaadókhoz. A kolozsvári Magántisztviselők és Kereskedelmi Alkalmazottak Szakszervezete a következő felhívást intézte Kolozsvár és vidéke kereskedelmi cégeihez, pénz- és biztosítási intézeteihez, valamint egyéb vállalataihoz: „A kolozsvári Magántisztviselők és Kereskedelmi Alkalmazottak Szakszervezetének állasközvetítési osztálya azzal a felhívással fordul a cégek, vállalatok és intézetek vezetőihez, hogy amennyiben különleges képzettségű tisztviselőre, tisztviselőnőre, kereskedelmi alkalmazottra, vagy kiszolgálóra (bármilyen szakmából) volna szüksége, úgy forduljanak bizalommal állasközvetítési osztályához, annál is inkább, miután jó és megbízható munkaerők vannak előjegyzésben, akiket díjtalanul közvetíti a Magántisztviselők és Kereskedelmi Alkalmazottak Szakszervezetének állasközvetítő osztálya Kolozsvár, Nicolae Iorga uca 16. szám. Hivatalos óra minden munkanapon délutánként 5 és 7 óra között.

Idegen valuta átutalási módszere a külföldön tanuló diákoknak. Bucurestiből jelentik: A nemzetnevelésügyi minisztérium hivatalos közleményt adott ki arról, hogyan utalnak idegen valutát külföldön tanuló diákok részére. Az erre vonatkozó kérvényeket a nemzetnevelésügyi minisztérium felsőoktatási igazgatóságának nemzetközi osztályához (Direcția Invațământului Superior, Serviciul Relațiilor Internaționale, Ministerul Educației Naționale București) kell benyújtani. A kérvényt az e célra kiadásra kerülő nyomtatvány kitöltésével kell elkészíteni. Ezen nyomtatványok a minisztériumban és a külföldi román követségeken kaphatók. A nemzetnevelésügyi minisztérium a valutát igénylő névjegyzékét a nemzetgazdasági minisztériummal közölni fogja és a központi valutabizottság ennek alapján állapítja meg azt az összeget, melyet a külföldön tanuló diákok fenntartásukra havonként a jegybank rendelkezésére álló idegen valutából kifizethetnek. Az érdekeltek aztán minden hónapban a nemzetgazdasági minisztérium központi valutabizottságához folyamodnak. A nemzetnevelésügyi minisztérium rendelete értelmében idegen valutát csupán azok kaphatnak, akik román diplomával rendelkeznek és speciális továbbképzés céljából folytatják külföldön tanulmányaikat. Az 1937-38. tanévre adott engedélyek november elsejével hatályukat veszítik, a kérvényeket tehát meg kell újítani.

Pénzügyi intézkedések az aranytermelés fokozására. Bucurestiből jelentik: M. Constantinescu nemzetgazdasági miniszter és a jegybank kormányzója, intézkedéseket tett az arany- és féntermelés megsegítésére alakult országos pénzügyi alapszabályainak átírtatására. Az átszervezés megtörténte után az intézet az összes termelői igényeit kielégítheti olyan bank lesz, mely váltó-, jelzálog- és ingókölcsonöket is nyújthat. Az állam 100 millió lejjel vesz részt a terv megvalósításában.

Az olasz-francia határon közismert román személyiséget tartóztattak le a valutacsempészés miatt. Rómából jelentik: Az olasz-francia határon egy közismert román személyiséget tartóztattak le, aki kerek egy millió lírát akart átcsempészni. Kiderült, hogy az illető egy csempészárság tagjaként működik. Az ügyvel kapcsolatban több házkutatást tartottak és letartóztatásokat eszközöltek, nevüket azonban a nyomozás érdekében egyelőre nem közlik a nyilvánossággal.

UJ JUDEA címmel új regény jelent meg az erdélyi könyvpiacra. Szerzője, Barta Sándor, mely humanizmussal és eleven művészettel foglalkozik könyvében egy színes zsidó témával. Uj Judea vibráló kisregény: mai könyv a ma emberének, a ma zsidójának. Nem hiányozhatik a haladó szellemű olvasó könyvtárából.

Négy évre ítelték Siancu kapitányt. Bucurestiből jelentik: A bukaresti katonai törvényszék I. szekciója tegnap Siancu Emil tart. kapitányt és dr. Ion Banea bűnügyét tárgyalta, akik közrend elleni bűncselekmények elkövetésével voltak vádolva. A hadbíróság a bizonyító eljárás befejezése után bűnösnek mondta ki a vádlottakat és Siancu kapitányt 4 évi börtönbüntetéssel és 10 ezer lej pénzbírsággal, Baneat 7 évi börtönnel és 10 ezer lej pénzbírsággal sújtotta.

NE FELEJTSE EL! FONTOS! Ma van a ROYAL slágermozgóban SONJA HENIE a jég utólrhetetlen primadonnája legújabb filmjének bemutatója: A jég tündére Partnere: DON AMECHE. Számozott helyek. Telefon 37-05.

Tűzvész okozott az ellobott gyufa. Rostás József mezőbarátfalvai (Kolozsmegye) 6 éves kisfiú Pasca Iosif gazdálkodó gazdasági épülete mellett gyufával játszadozott. A vigyázatlan gyermek az égő gyufát egy kenderkalangya közé dobta. Az így keletkezett tűz pillanatok alatt elharapozott az épületen és lángborította a csűr és az istállókat. A mentési munkálatok során az állatállományt és gazdasági gépeket sikerült megóvni a teljes elpusztulástól, az épület azonban földig égett. A kár közel 100 ezer lej.

NEM LESZ UJABB HALASZTÁS AZ IDEGENEK IRATAINAK BENYUJTÁSÁRA. Bucurestiből jelentik: A munkügyi minisztérium hivatalos közleménye szerint október 15-ik napján jár le a határidő az idegenek iratainak benyújtására. A hivatalos közlemény hangsúlyozza, hogy nem lesz újabb halasztás és a mulasztók ellen kihágási eljárás indul.

Ujabb tanukihallgatásokat rendeltek el a marosvásárhelyi munkakamara visszavétele ügyében. Marosvásárhelyről jelentik: Két évvel ezelőtt büntügyi eljárás indult meg Hirsch Márton marosvásárhelyi bádigos, akkori munkakamara tanácsos, Léb Hugó úgynök és Tarba Nicolae cukrász ellen. A vád szerint Léb Hugó közvetítésére Hirsch Márton munkakamara tanácsos Tarba Nicolae két tanonca részére, akik még nem töltötték ki a törvényben megkövetelt gyakorlati időt, munkakönyveket állított ki. Miután Tarba tudott a dologról és a könyvek kiállításért kért 2000 lejt a két tanonc az ő kezébe fizette le, hogy az összeget az úgynöknek továbbítsa, bűnrészesség címén indult ellene eljárás. A munkakamaranál történt visszavételek büntígyét nagy érdeklődés kíséri. A törvényszéki büntető tanács tegnap tartott tárgyalásán újabb tanukihallgatást rendelt el.

KONKURS Wir suchen für die Talmud Tora-Schule unserer Gemeinde drei Lehrer. Einen für Bibel, Raschi und Nach; einen für Bibel etc. und einen für kleine Kinder und Anfänger. Gehalt laut Übereinkommen. Verheiratete Reflektanten wollen ihre hebräische Gesuche auf die Adresse „Eugen Deutsch, Toplița“ zusenden. Juda Deutsch Präsident des Talmud Tora Vereins Toplița.

Marinescu egészségügyi miniszter látogatása Kolozsváron. Marinescu tábornok, közegészségügyi miniszter kedden Dés felől gépkocsin váratlanul Kolozsvárra érkezett. A Dés és Kolozsvár közötti útvonalon lévő közutakban megállította kocsiját és mindenütt érdeklődött az egészségügyi offenzíva végrehajtásának módzatairól. Kolozsvárra érkezve, a süket-némák és vakok intézetét látogatta meg és azután dr. Barițiu Septimiu közegészségügyi vezérfelügyelővel és dr. Prodan vármegyei főorvossal folytatott megbeszéléseket, akik jelentést tettek neki a vezérfelügyelőség, illetve a vármegye területén lévő közutak egészségügyi helyzetéről.

MEGSÜRGETTE AZ IGASZÁG-UGYMINISZTER AZ ÁLLAMPOLGÁRSÁGI REVIZIÓ BEFEJEZÉSÉT. Bucurestiből jelentik: Az igazságügyminiszter rendeletet küldött a törvényszéki elnököknek és megsürgette az állampolgársági jogok reviziójára vonatkozó munkálatoikat. A munka befejezését a statisztika összedállítása parancsolja.

Uj, modern polgári törvénykönyv készül. Filipescu Constantin, a kolozsvári ítélőtábla I. szekciójának elnöke táviratot intézett Iamandi igazságügyminiszterhez abból az alkalomból, hogy az okiráltságbeli törvények kiterjesztésével hatályon kívül helyezte az osztrák polgári törvénykönyvet, kereskedelmi törvény és eljárásra vonatkozó régi törvényeket Bucovinában. Ugyanakkor a román közvélemény nevében az okiráltságbeli törvényeknek Erdélyre való kiterjesztését is kérte azzal, hogy a nacionalista érdekek mentől előbbi törvényegységesítést parancsolja. A Bucovinában történt intézkedéshez fűzött miniszteri indoklás leszögezte, hogy az elévült törvények helyett új, modern polgári törvénykönyv és kereskedelmi törvény készül egységesítés céljából. Valószínű, hogy Iamandi miniszter a legfelsőbb törvényelőkészítő bizottság munkájának befejezését várja és nem kerül sor Erdélyben gyors egymásutánban többféle törvény alkalmazására. Valószínű az is, hogy intézkedés előtt kikérk a táblák és ügyvédi kamarák határozatát.

OKtóber 7-étől repülőgéppel szállítják a postai küldeményeket. Bucurestiből jelentik: A posta vezérigazgatósága a LARES légi forgalmi társasággal megegyezést kötött, amelynek értelmében október 7-iki kezdettel a levél és másnemű postai küldeményeket az egész országban repülőgéppel fogják szállítani.

Hatalmas robbanás egy japáni bányában. Tokióból jelentik: A Yubari-i szénbányában hatalmas robbanás történt. Több, mint háromszáz bányász temetett el a beomlott tárná. Százat kiemelték.

AGYONVERTE FIAT AZ ELMEBETEG APA. Bukarestből jelentik: Borzalmas gyilkosság történt Târgușeasca Căminușului községben. Căminușului Vasile parasztagazda meglepte Găbor fiát, amint az nyugodtan aludt házuk kertjében egy fa alatt. Karót ragadott, amellyel hatalmas ütést mért fia fejére, aki nyomban szörnyethalt. A felbőszült apa tovább verte halott fiát, míg az elősírt szomszédok el nem távoztak. Később Kise-nebe szállították összekötözve, ahol orvosi vizsgálat során megállapították, hogy súlyos elmebeteg volt.

Stockholmban lehetetlenné tették a gázal való öngyilkosságot. Stockholmból jelentik: Az utóbbi időben történt öngyilkosságok arra ösztönözték a stockholmi gázművek igazgatóságát, hogy az egészségre ártalmas mérges anyagokat vonja ki a közfogyasztásra szánt világitógázból. Hónapokon át tartó fáradságtalan munka után végre sikerült az erre szükséges végül eljárás szabályait megtalálni, így a gázzal történő öngyilkossági kísérleteket eredményesen meg lehet akadályozni. A találmányt már bejegyezték a védjegyeket nyilvántartó hivatalban.

Dr. Szinetárné Mnc Illa kozmetikai kezeléseit megkezdte Szőrtelenítés, szemölcs és szeplőeltávolítás. Amerikai pakkolás. Tanítványok kiképzése. Cluj, P. M. Viteazul 39. Telefon 33-36.

Nagy esés várható az élelmiszerárakban. Bucurestiből jelentik: A Pesti Hírlap jelentése szerint a háborús veszedelem megszűnésével világszerte hirtelen megállott az élelmiszerárak emelkedési folyamata. A nagy export-import világcégek el vannak látva hosszú időre élelmiszerekkel. A polgári háztartások is — ahol lehetett — hosszú hónapokra látták el magukat liszttel, cukorral, rizsszel és más nem romlandó élelmiszerekkel. Ezért a legfontosabb népelelmickekben rövidesen nagy áresés várható.

GYÖKERESEN ÁTSZERVEZIK AZ ÁLLAMI OSZTALYSORSJÁTEK JÁTEKTERVÉT. Bukarestből jelentik: November 15-től kezdődőleg gyökeresen átszervezik az Állami Osztalysorsjátékok játéktervét. Két szériában összesen 200 ezer sorsjegyet bocsátanak ki, összesen százezer számmal ellátva, különböző nyereséménytűtelekkel, amelyeknek összege 392 millió 472.000, vagyis az összes sorsjegyek 63.23 százaléka lesz. Ezenkívül lesz még néhány hatmillió, 34 egymillió, 74 kétszázezerlejes, 486 százezerlejes nyeresmény.

Uj orvosi könyvek: Frigyesi: Nőgyógyászat fve 1023 lej. Haynal: A szív- és vérérek betegségei fve 957 lej, Csépay: Orvosszakértői véleményadás 396 lej, stb., stb. Lepagenál Kolozsvár. Postán utánvétellel. „Orvosképzés” egy évre 500 lej. Kérjen jegyzéket és az „Ingeny Nékám-Atlasz” felteleteit.

Kulináris népszövetség

Jó falat után nehéz veszekedni és akinek cukorka van a szájában, nem szónokol háborúról. Nos, valamelyest megvalósult az ilyen kulináris népszövetség utópiaja: csaknem valamennyi ország összefogott, hogy közösen állítsanak elő egy új cukorkát. A neve „505 a csikkal”. Persze, ez a kis cukorka a maga nemében szintén egészen nagy dolog, amely megérdemli, hogy rohammal hódított legyen meg egy egész földrészt. Joggal viseli „505 a csikkal” büszke címet: EURÓPA CUKORKAJA. Romániában gyártja: KANDIA S. p. A., TIMIȘOARA

Amicus diáknaptár 1938-9 230 oldal, könyvvalak, érdekes, hasznos tartalom, 25 lejt beklüdvé, franco. Vagy utánvétellel portóval. Michel: Bélyegkatalógus 1939 Európa 150 lej, Weltkatalog 215 lej Lepagenál Kolozsvár. Postán utánvétellel. Kérjen jegyzéket Lepageától.

Oursuri ebraice pedagogice de 3 respectiv 4 ani (conducerea șefrabiniului Dr. Mark). La 20 Octombrie a. c. vor fi deschise anul I. și III. In anul I. se primescu elevi și elevé, cari au terminat cursul inferior de liceu. Cunoștințele ebraice sunt necesare. Inscriserile orale și scriseale precum și informațiuni detaliate la Prof. Dr. B. Gottlieb Cernăuți, Str. Elena Popovici Logoteti No. 17.

Fontos állampolgársági közlemény! A clujii Primăria hirdetőtábláján közzétesztésre kerültek a kolozsvári járásbíróság által hozott következő törlési végzések. A nevek mellett szám a törlési végzés számát jelzi. Mindazok, akik a nevek között szerepelnek, sürgősen menjenek ügyvédhez (szegénysorsruak az orth. izr. híktóság tanácsadó irodájához Cluj, Str. Berthelot 8). Wachsmann Ludovic 13873, Wallerstein Mica 13869, Woldberg Flora 13867, Weh Ludovic 14218, Weingartner Fister 14216, Wettenstein Rudolf 14220, Wertheimer Vilhelm 14222, Wigner Geza 14223, Winkler Gizela 14224, Wertheimer Filip 14227, Weber Carol 14237, Weinberger Iosif 14236, Vád. Weinstein Rifca 14241, Winkler Alexandru 14249, Wintner Alexandru 14248, Wlăder Augustin 14247, Wiegner Rudolf 14246, Wiegner Sara 14245, Weinstein Avram 14244, Weinstein Avram 14243, Weinstein Rozalia 14242, Winkler Pohan 14253, Winkler Alexandru 14252, Winkler Adolf 14251, Winkler Emeric 14250, Wolfsgruber Elemer 16611, Wolf Heinrich 16610, Winkler Gizela 14224, Zador Lenca 16614, Zigelstein David 16615, Zeiber Geza 16609, Zeigler Eric 16608, Vád. Ziegler Ioan 16617, Vád. Zimmermann Hanf 16616, Zelig Armin 16607, Vád. Zauberer Reghina 14217, Zúsz Maurițiu 16620, Zsoldos Iosif 16618, Zoltan Adalbert 16619. Fentiek azért lettek kifüggesztve, mert kérésükben nem jelölték meg pontos lakhelyüket, vagy egyáltalán nem adtak be kérését.

Bucurest alatt az... Wagner... redvanya... valamint... meghatot... tét a na... szertartá... mány ta... jelen. Az... dulás el... Vaitoian... és Gh... ter. Arg... következ... — Ki... legyözöt... vett raj... lelkesítő... cu vette... rök háb... hadsereg... miniszte... zadást e... megingo... Károly... zeti a b... get, ma... király... Ebben a... másik o... a legna... re. Itt... vezéri k...

A Párizs... utóbbi... német... bizalm... éppen e... a töme... fenyege... Göring... ezért, I... pillanat... hogy I... legszig... baj. Azon... rodalm... csak m... jásról, I... fogyat... ban, n... tömege... gabona... Júliu... betaka... gyon I... hónap... talék, I... listet... A b... pesnek... azonban... bizony... gesen... nem én... vatalo... kimut... 25 és... tonna... nagyv... zésére... Mos... gyasz... masar... kent a... jelent... del a...

Eltemették Averescu marsallt

Öfelsége és Mihály vajda személyesen vettek részt a gyászszertartáson. Marasestiben helyezték örök nyugalomra a marsallt

Bucuresti, október 6. Ma délelőtt, mielőtt az Atheneum körcsarnokában elhelyezett katedrális köré felállított zenekar Wagner „Istenek alkonya” című dalművét intonálta, Averescu marsall földi maradványainál megjelent Öfelsége, a király, valamint Mihály vajda. Öfelsége mély meghatottsággal hozta el utolsó üdvözlését a nagy katonai ravatalához. Ennél a szertartásnál az elhunyt családja, a kormány tagjai és számos előkelőség volt jelen. Az északi pályaudvarhoz való elindulás előtt a ravatalnál beszédet mondott Vaitoianu tábornok, Negulescu tábornok és Gh. Arghesanu nemzetvédelmi miniszter. Arghesanu tábornok többek között a következőket mondotta:

— Ki ne emlékezne rá, hogy amikor a legyőzöttség és elkeseredettség érzete vett rajtunk erőt, mily bátoritúan és fellelkesítően hatott az a hír, hogy Averescu vette át a hadvezetést. 1877-ben a török háborúban, mint önkéntes került a hadseregbe, 1907-ben már, mint hadügyminiszter erősen leszereli a parasztladást és helyreállítja az országban a meggingott rendet és nyugalmat. 1913-ban Károly király vezérkari főnökeként vezet a bolgár háborúban a román hadsereget, majd a világháború során Ferdinánd király hadseregpáncsokává nevezi ki. Ebben a minőségben, hol az egyik, hol a másik csapattestnél működött, ahol éppen a legnagyobb szükség volt kiváló vezetőre. Itt mutatkoztak meg nagyszerű hadvezérelméi. Először a fiántánda

harcokat irányította, majd Mărăsestnél megállásra kényszerítette és szinte megsemmisítette az ellenség legvitézebb csapatát. Három ízben volt az ország miniszterelnöke, mindannyiszor a legnehezebb időkben. III. Károly király nem felejtette el megjutalmazni érdemeiért, a háznak és a trónnak tett szolgálataiért. Előbb marsalli rangra emelte, majd királyi tanácsossá nevezte ki. Averescu marsall beírta nevét a román nemzet történetébe.

Az istentisztelet befejezése után az uralkodó és Mihály vajda könnyes szemekkel távoztak a ravataltól. A koporsót ezután 10 Rosior ezredbeli tiszt vállára emelte, ágyutalpra helyezte, majd harangzugas és a főváros lakóinak mélyeséges megilletődöttsége közben elindult a menet a Calea Victoriei, a Calea Grivitei egészen az északi pályaudvarig. A koporsót ezután a virágfüzérrel díszített gyászvonatra helyezték, amely egy óra 59 perccel érkezett meg Averescu marsall földi maradványaival Mărăsestibe.

Mărăsestiben a temetési szertartáson a kormány képviselőiben Ionescu-Sisest földművelésügyi, Argeanu tábornok nemzetvédelmi, dr. Marinescu egészségügyi, Paul Teodorescu tábornok légügyi miniszterek és Glatz tábornok nemzetvédelmi államtitkár jelentek meg.

A lengyel hadsereget és Smigly Rydz marsallt Averescu marsall temetésén Reguluski tábornok, a hadügyminiszter helyettese képviselte.

A németországi aratás:

1914-ben: 25 millió tonna hatvanhatmillió lakos részére
1937-ben: 22 millió tonna hetvenötmillió lakos részére

Párizs, október 6. Kétségtelen, hogy az utóbbi esztendő szédítő fegyverkezése a német tömegeknek a hadseregben való bizalmát meglehetősen megnövelte. De éppen ennire kétségtelen az is, hogy ezek a tömegek tartanak a háborús korszak fenyegető éhség-veszedelmétől. Ezt Hitler, Göring és Göbbels egyaránt jól tudják s azért, hogy a nürnbergi kongresszus óta pillanatra sem szünnék meg ismételn, hogy Németország élemezésével még a legszigorúbb blokád ellenére sem lehet baj.

Azonban e biztató kijelentéseket a birodalmi statisztikai hivatal adatai ugyanakkor megcáfolják. A husról, vajról és tojásról, amelyek már a béke idején is csak fogyatékosan kaphatók a III. Birodalomban, nem is érdemes beszélni. A német tömegek indokolt aggodalmát inkább a gabonaellátás problémája okozza.

Az új termés alig elegendő

Julius elején, közvetlenül az új termés betakarítása előtt, a gabonataralék nagyon lecsökkentett volt. Legfeljebb két hónapra fedezte a szükségletet ez a tartalék, tehát éppen addig, ameddig az új lisztet piacra lehetett dobni.

A hivatalos becslés július elején közepesnek ítélte az idei német aratást. Mióta azonban a náci-propaganda azt igyekszik bizonyítani, hogy a gabona ellátás bőségesen biztosítva van, a termés, furcsa tünneményképen ragyogó lett. Ennek a hivatalos derültségnek ellenére a legutolsó kimutatás a régi birodalmi területen csak 25 és félmillió tonnáról számol be, szemben az 1937-es év 22 és egyegyedmillió tonnájával. Ezt az utóbbi termést tavaly nagyon közepesnek és a szükséglet fedezésére elégtelennek nyilvánították.

Most számolni kell azzal, hogy a fogyasztás Ausztria bekebelezése óta hatalmasan megnőtt. Ausztria, mely egyébként mindig nagy kenyérfogyasztó volt, jelentős gabonaimportáló állam volt. Az idei ausztriai termés alig nevezhető kö-

zepesnek. Mennyisége: egy és félmillió tonna. Összevetve az Nagy-Németország ezidei termése 27 millió tonna.

1914-ben Németország gabonatermése 28 millió tonna volt. E korszakban azonban Németországnak csak 66 millió lakosa volt. Ma viszont 75 millió lakosra 27 millió tonna esik, tehát 11 millióval több lakosra 1 millió tonnával kisebb termésmennyiség. A termésnek és a lakosság számának ez a viszonya azt jelenti, hogy a mai Németország 15 százalékkal gyöngébb gabonaellátási lehetőségekkel indulna a küzdelembe, mint az 1914-es Németország.

A külföldi vételék

Németország ezt a hiányt importtal semmiesetre sem pótolhatta. 1937-ben és a folyó év első hat hónapjában a bevétel nem volt több, mint a közvetlen szükséglet, eltekintve a törökbuzaimport, melyet Németország tudvalevőleg a buza keverésre használ fel. De a törökbuzaimport sem volt több 2 millió tonnánál, ami a teljes fogyasztáshoz mérten kevésbé fontos mennyiség.

Julius óta az import nyilvánvalólag emelkedett. A pontos adatokat nem tették még közzé, de valami óriási bevittel, nyilvánvaló okokból nem lehet kalkulálni. A nagy gabonatermelők, az Egyesült Államok, Kanada, Argentína, nem filantropikus alapon kötik üzleteiket. Ha Németország abnormis mennyiségeket vett volna föl, az árak emelkedtek volna. Am a valóságban a világpiacon gabonaárak az utóbbi hónapokban aláestek.

A III. Birodalom gabonaellátása tehát kétségtelenül szerény. Már a világháború alatt is, ámbár akkor a németországi belső termelés sokkal fontosabb volt s a meg szállott, bőven termő orosz vidékek ontották a tartalékot, a gabonakerés félelmetesen szorító lett. A második háborús esztendő már az éhezési periódusba tartozott. Ezuttal a helyzet még sokkal hamarább bizonyulna vigasztalannak.

Olaszország visszavonja Spanyolországból önkénteseit, hogy az olasz-angol paktum életbeléptetését lehetővé tegye?

A köztársasági kormány helyzete szilárd és nem enged semmiféle katonai nyomásnak

Róma, október 6. (Radur.) A Rueter tudósítója diplomáciai körökből szerzett értesülései szerint a spanyol kérdést hamarabb lehetne diplomáciai téren rendezni, mint katonailag. Franco tábornok győzelme, amire számítanak, nem látszik közelíni és Olaszország kész lenne visszavonni önkénteseit, hogy lehetővé tegye az olasz-angol paktum érvénybelépését. Valószínűnek tartják, hogy rövidesen visszavonnak 10 ezer embert. Olaszország állítólag arra fogja kérni Franciaországot, zárja le határait és ne engedjen meg semmilyen katonai segítségnyújtást Barcelonának és küldjön ügynököket Burgosba. A barcelonai kormány helyzete elég szilárd és a köztársaságiak úgy látszik, nem hajlandók engedni a katonai nyomásnak.

Valószínű azonban, hogy bizonyos külföldi nyomás hatása alatt belemennek az egyezmény megkötésébe.

Megszállni
Bucurestiben
legjobban a Hotel
Esplanadeban lehet.
A Főváros szívében
TELJESEN
ATALAKTIVVA.
Minden szobában
telefon, fürdő, stb.
Méréselt árak.

HOTEL ESPLANADE Bul. Academiei 8.

Megegyezés jött létre a kolozsvári neológ zsidó temető ügyében

A temető ügyének rendezése fejében a hitközség kártalanítás nélkül átengedi a temploma előtti területsávját

Cluj, október 6. Még 1928-ban, amikor a kolozsvári neológ hitközség régi temetője betelt, a hitközség a városi tanácstól a Regala uca tetején új területet kapott temető céljaira. A hitközség nagyobb szabásu befektetéseket eszközölt az új területén, bekerítette a temetőt, rendezte a területet és szertartástermet épített. Az évek során az új temetőben egyre szaporodtak a sírok, míg az egyik városi tanács úgy találta, hogy a hitközség nagyobb területet kerített be, mint amennyit a városi tanács jegyzőkönyvileg megállapított és végzést hozott, amelyben a hitközséget arra kötelezte, hogy a területdifferenciát szolgáltatassa vissza a városnak. A hitközség ezt a végzést perrel támadta meg a közigazgatási bíróság előtt, közben azonban egyezség jött létre a város és a hitközség között. A hitközség ugyanis temetője békéje és a halottak nyugalma érdekében felajánlotta, hogy a Ferdinánd király uti temploma

előtti területsávját, amely uccarendezés miatt kisajátítás alá esik, kártalanítás nélkül átengedi a városnak. A város ezt a megoldást elfogadta. A temető kérdésében létrejött megegyezés híre osztatlan megnyugvást keltett a város zsidó lakosságának körében.

Saját kérésére újra megbízták a kolozsvári Chesztura vezetésével Horvat József dr. rendőrinspektort

Cluj, október 6. Jelentette az Uj Kelet, hogy Horvat József dr.-t királyi dekrétummal rendőrinspektorrá nevezték ki s így szó volt arról, hogy a kolozsvári chesztura vezetésével mást bízhat meg. Értesülésünk szerint Horvat József dr.-t — saját kérelmére — visszahelyezték a kolozsvári rendőrchesztura élére, amelyet inspektori rangban fog továbbvezetni.

SPORT

Az aradi Hakoah új vezetősége

Uj, október 6. (Az Uj Kelet tud.) Előbbi számunkban részletesen ismertettük az aradi Hakoah közgyűlésének lefolyását. Ezuttal közöljük a megválasztott vezetőség teljes névsorát:

Örökös díszelnökök: Lakatos Aladár és dr. Schütz Henrik.

Díszelnökök: Grosz Józsefné, dr. Fischer Jenő, Fülöp Viktor, Grünstein Armin, Hertzka Armin, Kleinhaender Abán, báró Neumann Ede, báró Neumann Ferenc, Szemes Henrik.

Tiszteletbeli elnökök: Bildhauer Alfréd, dr. Gara Armin, Eichner Ákos, Hacker László, Reisman Jenő, Scharfstein Jakab, Schwartz Mihály, Szatmári Rudolf, dr. Székely László és Wiesel Jenő.

Elnök: Dr. Salamon Ignác.

Társelnök: Auerbach Béla.

Ugyvezető elnök: Lengyel László.

Alelnökök: Frenkel Ferenc és Goldschmidt Miklós.

Titkárok: Braun Miklós és Wohlberg Márton.

Pénztárnok: Grieszhaber Dezső.

Ellenőrök: Gárdos Lajos és Steiner Harry.

Clubgazda: Deutch Ferenc.

Ügyeztetők: Dr. Barna Zoltán és dr. Fuchs Albert.

Kluborvosok: Dr. Biksz Mór, dr. Grünwald Márton, dr. Kun Károly, dr. Rosenberg Zoltán és dr. Singer József.

Kulturbizottság: Benedek János, Klein Mózes és Leichtmann Andor.

Sportigazgató: Steiner Bertalan.

szakosztályvezetők:

Futball: Engel Márton és Messer Károly.

Ifjúsági futball: Deutsch Mihály.

Ping-pong: Glantz Lázár.

Sakk: Bildhauer Alfréd.

Téli sportok: Czucker László.

Torna: Feldmann Károly.

Torna-nyelvezetők: Hoffmann Henrik, Davidovits Sidor és Rossenwasser J.

Gyomor- és Bélbetegségek ellen

Gastro-D.

Kapható minden gyógyszerárban és drogériában

Furisztika: Kauders Dávid.

Uzsás: Dr. Salamon Ignác.

Vivás: Weinberger István.

Választmány: Bán György, Deutsch László, Deutsch Siegfried, Fischer Jenő, Fritz László, Freimann, Friedmann László, Glück Andor, Guttmann Nándor, Haász Ignac, Huppert Fülöp, Jakobovits Dezső, Jakobovits Jenő, Klein Misi, Kohn László, Krausz György, Liebermann Sándor, Löwy Jenő, Mandl Béla, Pollák János, Rosenfeld Dezső, Salamon Mayer, Singer Leopold, Stern Oszkár, Stein Zsó, Stern Bandi, Weitzen Aladár, Weisz Fülöp.

Csak cäviden...

A Haggibor vivók Mózes Jenő vivómester irányítása mellett megkezdtek edzéseiket és szorgalmasan készülnek a Makkabi-bajnoki Révész-kupa, valamint a Herczeg-kupa még ez évben eldöntésre kerülő versenyekre. Az utánpótlással a versenyvivók is foglalkoznak és ezzel biztosítják az ifjak fejlődését. Az edzéseket hétfőn, szerdán és pénteken délután 4-10-ig tartja a szakosztály a Calea Marechal Foch 10 szám alatti helyiségében férfiak, nők és gyermekek részére.

A Nemzeti Bajnokság bizottsága hozzájárult a pénzügyi bizottság döntéséhez, amely azt célozza, hogy a vállalati csapatok a jövőben nézőpauszát fizessenek. Ez úgy értendő, hogy a Nemzeti Bajnokságban játszó cégszervezetek tekintet nélkül a nézők számára, a következő pauszát kell fizetniük mérkőzésenként, amelyeknek ők a rendezői: FC Carpati 2000 néző, UDR 1000 néző, Jiul 1000 néző, Minerul 500 néző, Franco Romana 400 néző után köteles elszámolásait elkészíteni és a tiszta jövedelemből ellenfeleket részesíteni.

APRÓHIRDETÉSEK

Szavanként 2 lej, legkisebb apróhirdetés 20 lej. Állástkeresők, üdülöhelyek és fürdők hirdetései, továbbá elveszett, eltűnt tárgyak miatti hirdetések szavanként 1 lej. Apróhirdetéseket csakis előrefizetés mellett közöljük. Jelíges levelekre, megkeresésekre csak válaszbélyeg ellenében válaszolunk és csak portóztott leveleket továbbítunk.

Grigorescu 76 alatt gyönyörű kert közepén 2 nagy szobás összkomfortos villa kiadó. Értekezni C. Traian 40.

Etnikailag román, könyvelésben és pénztárkezelésben jártas román, német, magyar nyelvtudással rendelkező komoly tisztviselő állást keres. „Komoly cluji munkaerő” jelíge a kiadóban.

JÁHRZETTÁBLA alumíniumból tetszetős, kisalak, egyszemélyes 150 lej, kétszemélyes 250 lej. Megrendelésnél zsidó dátum közlendő. Boros papirkereskedés, Cluj.

Zeneakadémiát végző leányomnak kifogástalan urfi családnál keresek teljes ellátást zongora- és fürdőszobahasználattal. Dr. Havas ügyvéd, Alesd. Ajánlatokat 8-ig dr. Kapes Imre ügyvéd urhoz Cluj, Str. Iuliu Maniu 23 sz. kérek.

Elfogadok központi komfortos lakásomba egyetemi hallgatót, iskolás lányt, esetleg tisztviselőt. Cim a kiadóban.

Fräulein izr. welche deutsch-rumänisch kann sucht Stelle. Schiffré: „Fleissig.“

Pertekt románul beszélő önálló eladó vagy eladónő női konfekciósüzletéből felvétetik. Julius Radó, Arad.

Fräulein izr. welche deutsch-rumänisch auch Französische und Klavierkenntnisse hat sucht Stelle. Schiffré: „Sofort.“

Kiadó november 1-től 5 szobás komfortos napos lakás. Iuliu Maniu 39. Nagy üzlethelyiség Regina Maria 11.

Intelligens zsidóleányt 11-14 éves kereskedelmista fiai állandó korrepetálására, nevelésére, román, német, esetleg angol nyelvtudással, lehetőleg pedagógust keres családjában. Kifogástalan ellátás, megfelelő javadalmazás ellenében. Ajánlatokat Káhn Kálmán ziarist Sighet címre.

Fogorvos társat keres fogtechnikusi elsőrangú helyre, forgalmas városkába. Leveleket Káhn Kálmán ziarist Sighet címre.

Amerikába házasság utján kívándorlóra ritka alkalom közepkoru, zsidó vallású uriembernek. Kézpénz szükséges. Leveleket Káhn ziarist Sighet továbbít.

Tizenöt éves zsidó fiu négy liceumi végzettséggel sürgősen elhelyezkedne Clujon ipari pályán, elektrotechnikai, mechanikai vagy rádiószakmában. Földes István Dej, Str. E. Ilsvay 3.

Világos, egészséges üres szobát keresek, esetleg fürdőszobával. „Garszon” jelíge a kiadóba.

A POZSONYI ZSIDÓ UCCA

Ira: SZABÓ IMRE

(8)

— Két vacsora, két ingyen vacsora — morgott a szakállába. Nem értem.

— Nem ingyen csinálom, tanítom az egyik fiut. A misna szerint járok el. „Akinek nincs szüksége és mégis elfogad adományt, nem mulik el a világból, amíg nem szorul mások támogatására“.

— Szép, nagyon szép! De a Steiner-családtól féltém magát. Jó zsidók, vallásos zsidók, de a négy fiu közül mindegyik csak mellesleg tanul zsidóul. Ha legalább egyből csinálnának talmud chochemot. És még valamit. Tudom, ebben a házban sokat zongoráznak. Ez nem magának való.

— A szentélyben, Dávid és Salamon király alatt is sokat játszottak zeneszámokon — jegyeztem meg.

— Az más, egészen más. Ott a „micve“ kedvéért történt ez. De itt? Hallom, Steinerné zongorázása közben énekel is. Maga ezt hallja és tudja, hogy mit jelent! Nő hangja, a gemóre szerint, megbontja az ember szeméremérzetét.

Pillanatra elhallgatott.

— Gondom van maga miatt. Félek a tehetség és fiatalága miatt. Talán korán is jött Pozsonyba. Nincs valami hiba maga körül? Mutassa a lábcsidákláját.

Lábjcsidáklái az az ima-mellény, amit az ingemen hordtam. A Tóra négyszáztizenhárom parancsolata van szimbólikusan összecsomóztatva rojtjaiba.

Grosz ur szakszerűen megvizsgálta és nem talált hibát rajta.

Mint hogy nem kértem támogatást és multam és jelenem rendben volt, Grosz ur már csak arra kért, hogy tanuljak szorgalmasan. A tézisre, amit a főrabbi ur elő fog adni, nem lesz könnyű felkészülni és ha bármikor meg akarnám disputálni vele, szívesen lát magánál.

Léb Grosz után a főrabbit, reb Szimche Bünem Schreiber is szívesen meglátogattam volna, de ő olyan báványos magasságban állott, úgy, hogy csak a vele rokonságban lévő bócherek jöhettek hozzá. Rövid vizitre, vagy olyan ifjak, akiket a főrabbi valamelyik barátja külön ajánlott. Volt olyan ritka szerencse, amikor a jesiva egy-egy növendéke az előadások vitáin, vagy a vizsgákon ki-

tűnt. Ezeket a főrabbi magához hívatta; közelebből akarta megismerni az ifjút és életkörülményeit. Nem lehetett kivánni tőle, hogy a hitközséggel, az országos orthodox ügyekkel való elfoglaltsága és a „siur“tanulása mellett a négyszáz bócher ügyes-bajos dolgaival is foglalkozzon.

— Négyszáz bóchernek ismerem az arcát és tudom a nevét — szokta volt mondani. Csak azt nem tudom, melyik archoz melyik név talált.

Egyébként is tartózkodó természet volt, aki abban az időben ötven éves lehetett. Impozáns férfi-szépesség volt, a felelős emberek komolyságával egész magatartásán. Ritkán látták őt jókedvűnek. Tehetséges, nagy reményekre biztató Móse fiát évekként azelőtt elvesztette volt és bizonyára ez nehezített borus felhőként a lelkére.

Nem volt reprezentációs természet, a társaságot nem kedvelte, csöndes előkelősége nem nagyon vonzotta az embereket. De amikor egyetlen fia, Akiba társaságában napi sétájára ment, az összes szakállu, tekintélyes tartású lelkész a főispán ép úgy megsüvegelte, mint a neológok elnöke. Letűnt világok tiszteletet parancsoló fedelme ment a Kapucinus uton. A barátok templomának kis parkja előtt átment a törvényszéki palota uccájába, onnan a Pálffy-kerten át vissza a Vár-utra, ahol a jesiva alapítványi házába tért be, az első emeleti lakásába, könyvei közé. Egy órát sem tartott ez a levegőzés.

Sokat tanult.

Még az imádkozás idejét is megkurtította, a Tóra miatt. Szorgalmas látogatója voltam a vár-hegyre nyúló, kicsi házi templomának és nemcsak mert gyorsan elvégeztük az imádkozást, hanem mert titokzatosságával erősen hatott rám rabénu Szimche Bünem egyénisége. Bejött, miután maga után becsapta az ajtót, úgy, hogy be sem lehetett tekinteni lakásának szentélyébe. Odaállott a kiscsiny frigszekrény mellé és házi bóchere, vagy valamelyik gyászoló ifju megkezdte az imát. A rabbi diktálta a tempót az imarészek végszavainak hangos kiemeléssel és csak a „sómá“ ima elmondásakor nem sietett. Mélységes, fájó csendben telt az imának ez a néhány perce, semmivel össze nem hasonlítható áhitatban. Az ima végeztével a főrabbi egy másik ajtón dolgozó szobájába sietett, anélkül, hogy templomának hívei között körülnézett volna.

Elő példája volt annak, hogyan lehet az egyéni boldogtalanságot kompenzálni a talmudi ismeretekbe való elmélyüléssel. Fiatalon nősült, egy bécsi selyemáru nagykereskedő, Percc Neumann leányát vette feleségül és ifju házasságának éveit

az üzletben töltötte. Akik abból az időből ismerték, mondották róla, hogy mint kereskedő is kitűnően bevált. A szlovák felvidék orthodox köreiből nem volt ritkaság, hogy a papi diplomások életük egy szakában praktikus munkával keresték kenyerüket.

Amikor apja, reb Smül Binjamin Szófer halála után a pozsonyi rabbiszék betöltéséről volt szó, jónéhányan főleg „profán“ foglalkozását kifogásolták. De ezeket a fiatal tudós gyorsan lefegyverezte. Nem személyes intervenciókkal, hanem tárgyi eszközökkel: tudásával, eleven, friss logikájával, a Talmudban való általánosan megbámult járatosságával.

Később már erény lett abból, hogy pár évig világi foglalkozása volt. Azt mondották, az ilyen ember kitűnően tud bánni az egyénnel és a közösséggel, ennél fogva legalkalmasabb lesz olyan nagy közület vezetésére, mint amilyen a pozsonyi kahal és jesiva.

Elérkezett az első „siur“ előadás napja, amikor a jesiván megindul az igazi munka. Semmilyen esemény nem kelti fel a Zsidó-uccában annyira az érdeklődést, talán uralkodók találkozása sem, mint a rebbe megnyitója. Az előadások bevezetőjében a rabbi ugyanis nemcsak a tanítványokhoz intézett buzdító szavakat, hanem mindenkihez, aki a városban hagyományhű életet élt és hivatott a nagynevű Schreiber családnak. Vajjon milyen fontosságokat, milyen zsidótlanságokat fog most korholni és kipellengérezni, milyen tanácsokat és utmutatásokat fog adni a jövőre?

Az esti ima előtt templomok udvarain és a bet hamidrásokban „réndlikben“ tárgyalták a bevezetőt. (A réndli annyi, mint „kerékcsoport“. Középen áll a böles, körülötte a helyeslők. E kerekében — mondja a zsidó néphumor — viszik egykor a Messiást.)

Tudtuk, hogy Eruvin — az összekeveredés — traktátusából fog értekezni, ezuttal a határok egyetemeséről. A Talmud alkotói ugyanis a szabati munkaszünet törvényében megállapították, hogy a lakásból kétezer rőfnél távolabbra menni már terher, tehát tilalmas ténykedés. Hogy a tilalmat enyhítsék, azon a helyen, ahol az előirt távolság végződik, pénteken ételneműt helyeznek el. Ez szimbólikusan lakást jelent, ahonnan tovább lehet menni a megengedett távolságra.

Minden talmudista előtt ismert probléma, amire alaposan felkészültem. Margittán ezt a „szigjét“ kétszer is átvettük.

(Folytatjuk)

RÁDIÓ MŰSOR

Péntek, október 7.

Bucuresti. 7.30: Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vízállásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hanglemek. 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30: Hanglemek. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 19: Időszaki anyagok. 19.17: Szórakoztató zene. 20.20: Ifjúsági ének. 20.50: Felolvasás. 21.10: Puccini: Bohémélet, opera lemezek. A szünetekben: Hírek. Majd: Hírek külföldre német és francia nyelveken. Utána: Közlemények.

Budapest I. 7.45: Torna, utána hanglemek. 11: Hírek. 13.05: Cigányzene. 13.30: Hírek. 14.30: Rendőrzene. 15.35: Hírek. 18: Hanglemek. 19: Zongorasíkok. 20: Hírek. 20.10: A rádió szalonzenekara. 22: Hírek. 23.05: Katonazene. 24.10: Hírek. 24.20: Szalonötös.

Szombat, október 8.

Bucuresti. 7.30: Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vízállásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hanglemek. 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30: Hanglemek. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 19: Időszaki anyagok. 19.17: Katonazene. 20.15: Felolvasás. 20.30: Badescu Konstantica énekel. 21.15: Táncczene. A szünetben hírek. 22: Hírek. 22.45: Vendégül zene. Majd: Hírek külföldre németül és franciául.

Budapest I. 7.45: Torna, utána hanglemek. 11: Hírek. 13.05: Ének- és hárfaszíkok. 13.30: Hírek. 18.30: Hegedűszámok. 19.30: „Egy zongoranövendék álma”. Kézzongorás jazz. 20: Hírek. 22: Hírek. 22.25: Cigányzene. 23.45: A rádió szalonzenekara.

Mit hallgassunk a külföldi műsorból? Luxemburg. 22.05: Szimfonikus hangverseny. Varsó. 22: Strauss János: Denevér című operettje. Toulouse. 20: Operettadók.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Sch. G., Tasnad. Pontos felvilágosítást csak az illetékes Cercul de Recrutare adhat.

Vigyázat!

a fém-, ablak-,
tükör- és márvány-
tisztítószer

Nem árt a kéznek, nem támadja meg a tisztítandó tárgyakat, tartós fényt ad és rendkívül gazdaságos.

Ügyeljen a SIDOL felírára mert nem minden fém- és márványtisztító „Sidel”

KÖZGAZDASÁG

Minden kisiparos és kiskereskedő bélyegzett üzleti könyveket köteles vezetni

A bucaresti tábla elvi döntése

Közöltük annakidején, hogy a folyó pénzügyi évben a pénzügyminiszter minden kereskedőt és iparost bélyegzett üzleti könyvek vezetésére kötelezett. A folyó pénzügyi évben a patenta fixa szerinti adózó kisiparosoknak és kiskereskedőknek megengedte a pénzügyminiszter, hogy 200 lejes állami és 100 lejes aviatikai illeték lefizetése esetén mellőzzék a naponkénti könyvvezetést, azonban az üzleti könyvek beszerzését és bélyegzetését ezek számára is kötelezővé tették. Ez utóbbi rendelkezést számos vidéki kisiparos és kiskereskedő, úgy értelmezte, hogy a 200 plus 100 lejes illeték lefizetése

sével az üzleti könyvek beszerzése alól is mentesültek. A fiskus közegei razzákat tartottak és az ilyen esetekben kihágási jegyzőkönyveket vettek fel és 2000-50 ezer lejig terjedő bírságokat szabtak ki.

Az egyik ilyen bírságot egy falusi kocsmáros felelőssége folytán került a bukaresti tábla elé, amely a napokban hozott ítéletével helyben hagyta a fiskus által kirótt bírságot és az indokolásban megállapította, hogy Románia területén minden kereskedő és iparos üzleti bélyegzett könyveket köteles beszerezni és vezetni.

A kormány a kétszeres adózás elkerülésére egyezményt köt Olaszországgal, Angliával és Franciaországgal

Külkereskedelmi körünknek régi kívánsága, hogy az export és import üzletek jobb rentabilitása érdekében a kétszeres adózás elkerülésére egyezményeket kell kötni mindama államokkal, amelyekkel Románia intenzívebb külkereskedelmi összeköttetést tart fenn. A kormány az elmúlt hónapokban Jugoszláviával, Magyarországgal és Németországgal kötött is ilyen egyezményeket. Csehszlovákiával a hasonló egyezmény megkötésére irányuló tárgyalások folyamatban voltak, diplo-

máciai uton, azonban az ismert események miatt ezek a tárgyalások nem fejeződtek be. A román-olasz külkereskedelmi tárgyalásokkal egyidejűleg október 15-én megkötött Olaszországgal is a kétszeres adózás elkerülésére vonatkozó egyezményt.

Ezt követően a kormány Angliával és Franciaországgal indít tárgyalásokat a kétszeres adózás elkerüléséről szóló egyezmény megkötésére.

Közel egynegyed milliárddal emelkedett a bankjegyforgalom

A Banca Nationala szeptember 10-i hétkimutatása szerint a **beli földi aranybányák, szeptember második hetében, 716.51 kilogram színaranyat szolgáltatottak be 116.765.914 lej értékben**, amellyel az aranykészlet 17.117.565.775 lej értékűre emelkedett. A forgalomban levő bankjegyek **összege 244 és félmillióval 31 milliárd 256,812.560 lejre emelkedett**. A fedezeti arány 0.4 ezreléssel 38.97 százalékra

javult. Az import fedezésére szolgáló devizakészlet 19 millió lej értékűvel 208 millió 930.847 lejre csökkent. A klíring-számlák aktív szaldói 56 millió lej értékűvel 563.453.039 lejre, az importőrök klíring-számláinak letéte 99 millió lej értékűvel 515.622.648 lejre emelkedett. A kereskedelmi váltótárca 242 millióval 9 milliárd 689.613.413 lejre emelkedett.

Csehszlovákia harmincmillió fontos új kölcsönét az angol kincstár garantálja. Londonból jelentik: Chamberlain angol miniszterelnök a parlament legutóbbi ülésén bejelentette, hogy az angol kormány engedélyezte Csehszlovákia harmincmillió fontos kölcsönét és azért az angol kincstár garanciát vállal. A kölcsön kibocsátása november elején történik meg. Itt közöljük, hogy a lengyel kormány az átvett Teschen területén a cseh korona beváltási árfolyamát 1:8 arányban állapította meg, vagyis minden zlotyért nyolc csehszlovák koronát követel. A német kormány viszont lebélyegzett az átvett szudéta területeken forgalomban levő csehszlovák bankjegyeket és a csehszlovák és márka átváltási árfolyamáról csak néhány nap múlva történik intézkedés.

A francia kormány újabb pénzügyi reformjal a kincstári szükségletek fedezésére. Párizsból jelentik: A francia frank legutóbbi történt harmadik leértékelése alkalmával a Banque de France aranykészletének értékelése változatlan maradt. Ezidő óta azonban a francia valutakidőnyítő alap a francia frankot restabilizálta, olyan módon, hogy a 0.9 finomságú arany kilogramját 37.500 frankos árfolyamon számolja, ami a frank 0.27 milligramos aranytartalomnak felel meg, míg a Banque de France aranykészletét eddig a régi 0.43-0.49 grammos alapon értékelték.

Az átértékelés most a 0.27 grammos aranytartalomnak megfelelően történik, amely alkalommal a Banque de France leértékelési tőbblet című cca 12½ milliárd frankot jóváír a francia kincstárnak. Ezzel a 12½ milliárddal majdnem teljesen kiegyenlített nyer a francia kincstárnak a jegybankkal szembeni tartozása. Marchandeu pénzügyminiszter — e leértékelési művelet befejezése után — felhatalmazást kér a parlamenttől, hogy a jegybanktól újabb tízmilliárdos előleget vehessen fel a kincstár. Marchandeu ezt azzal indokolja, hogy az elmúlt hetek katonai tőbbletkiadásai felémésztették a francia kincstár díszponibilitásait.

A kormány csökkentette az Angliába exportált fa exportprémiumát. A nemzetgazdasági miniszter rendeletet adott ki, amely szerint a vámtarifa 637, 1350, 1351 és 653 tételei alatt szereplő fenyőfára, valamint a vámtarifa 637, 1348 és 1349 tételei alatt szereplő tölgyfa angol exportja esetén az eddigi 15 százalékos exportprémiumot 12 százalékra mérséklék. A rendelet október 1-től lépett érvénybe.

Mérséklék törvény magyarul Dr. Mandel Fordító Irodában, Cluj, Memorandumul 24. 40, vidékre 50 lei.

Aranyér

Akik aranyér miatt nagy fájdalomokban szenvednek enyhülést találnak és nyugodtan alszanak, ha Cadum kenőcsöt használnak, amely azonnali megkönnyebbülést okoz. Sok szenvedésnek veheti elejét, ha idejében használja Cadum kenőcsöt kiütések, sebek, pattanások, csalánkiütés, rüh, ótvár, aranyér, bőrhámás ellen.

A könyvelői kamarák legfőbb tanácsának döntése a könyvelőgyakorlatok átminősítéséről. A könyvelői kamarák legfőbb tanácsa a napokban Bucurestiben ülést tartott, amelyen foglalkoztak azzal a beérkezett indítvánnyal, hogy a könyvelőgyakorlatok a kétéves gyakorló idő elteltével vizsgát tegyenek és a vizsga sikeres letétele után minősítsenek át jogosított könyvelőkké. (Contabil autorizat.) A legfőbb tanács megállapította, hogy ez az indítvány ellenkezik a törvény szellemével, mert az átminősítéshez csak a kétéves tényleges gyakorlat szükséges és éppen ezért az indítványt elutasította. Elhatározta a legfőbb tanács, hogy a kétéves gyakorlatot fokozottabban ellenőrizteti. Elhatározták azt is, hogy a könyvszakértői (expert contabil) vizsgákat továbbra is csak Bucurestiben és Kolozsváron tartják meg.

A Román Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai:

Dollár	139.86—141.93
font	669.30—679.65
palesztinai font	670.68—681.03
svájci frank	31.88—32.36
francia frank	3.59—3.80
holland forint	76.11—77.21
olasz lira	7.172
márka	38.—39.—
pengő	26.50—27.—
csehszlovák (hivatalos)	4.70—4.80
csehszlovák (negociabil)	4.25—4.28
A gabonaexportból szabadforgalomba hozható devizakvóták árfolyamában hullámzások mutatkoznak. A bucaresti magánforgalomban a következő árfolyamok alakultak ki:	
Angol font 30%-os sz.-kvóta	1.165—1.175
font, 40%-os klíringkvóta	973—978.80
font, 20%-os klíringkvóta	1.056.66—1.109.—
dollár 30%-os szabadkvóta	245.50—252.50
francia frank 30%-os szabadkvóta	6.57—6.80

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

A ROYAL MOZGO MŰSORA:

Sonja Henle a jég utólráhetetlen primadonnájának elragadó filmje: A jég tündére. Partnere: Don Ameche. Pazar kiállítás! Sonja Henle 80 tagú baltársulatának bemutatója a jégen. Fülbemászó slágerek. Számozott jegyelővétel. Telefon: 37-05.

Csak szombaton délután 2 órakor: A csata. Lei 12 és 5 taxák.

A SELECT MOZGO MŰSORA:

Csütörtök, péntek, szombat vasárnap: Tura, a dzsungel szerelmese. Igazlmas cselekményű film, mely minden színpompájában tárja a nézők elő a dzsungel csodálatos szépségét. Főszerepekben: Dorothy Lamour és Ray Milland.

A CAPITOL MOZGO MŰSORA:

Világláger! Chicago. A bűnök város. Egy család megrázó drámája. A csikágói tizvész félelmetesen élthű feivétele. Monumentális rendezés! Főszereplők: Tyrone Power és Alice Faye.

AZ URANIA MOZGO MŰSORA:

Csütörtök, péntek, szombat vasárnap: Harold Lloyd: Jön a tanár ur! Vigjáték. A neveltetés királyának legújabb filmje.

A MUNKAS MOZGO MŰSORA:

Két világláger:
I. Az utolsó szerelem. Marie Bell és Konstant Remy. Román, magyar felirat.
II. Ramona. Főszerepben: Loretta Young és Don Ameche. III. Híradó. Szombaton, október 8-án bál miatt nincs előadás.

AZ EDISON MOZGO MŰSORA:

Óriási műsor! Hétfőtől vasárnapig:
I. Kard és kereszt között. (Jobb mint a 41-es brigád.) Főszerepben Errol Flynn.
II. Stan és Bran kalandorok és mint Váloók. III. Uj híradó és Micki Maus.

UJ KELET Legújabb hírek

Csehszlovákia kilép a Népszövetségből?

(Első oldali cikkünk folytatása.)

A Reuter szerint a szlovákok határozata azt jelenti, hogy teljes szlovák autonómiát kérnek, csehszlovák föderatív állam keretében.

Prága, október 6. A szlovák néppárt végrehajtó-bizottsága, mely ma Zilinában ülésezett, erősen tiltakozott azok ellen a hírek ellen, melyek szerint a csehszlovákok külföldi befolyás alatt állának és azt is hangsúlyozták, hogy minden erejükkel ellenállanak egy ilyen befolyásnak, mert a szlovákok a csehszlovák köztársaság egysége mellett foglalnak állást.

Benesnek a Nobel békédíját!

Leon Blum a Populaireban méltatja Benest. Bucsuja — írja, — éppolyan megindító volt, mint amilyen súlyos és megvilágítja ennek az embernek igazi értékét azok előtt, akik ismerik őt. Svédországi barátaim, — folytatja Blum, — tudjátok, mit vár most tőletek a világ: Benesnek és nem másnak kell adni a béke Nobel díját.

A londoni Timesben H. G. Wells közöl nyílt levelet, amelyben ugyancsak azt kéri, hogy Benesnek juttassák ebben az évben a Nobel békédíjat, mert kizárólag az ő bölcsességének és mérsékletének köszönhető a háború elhárítása.

Stockholmi jelentés szerint svéd körökben egyre nagyobb tért hódít a mozgalom, amely arra irányul, hogy Benes kapja meg a Nobel-díjat. A lapok szerkesztősegeit tömegesen árasztják el levelekkel, kifejezésre juttatva ezt a kívánságot.

Tanganyika nem akar német gyarmat lenni

London, október 6. Tanganyikában nagy riadalmat keltett az a hír, hogy Hitler Münchenben a volt afrikai német gyarmatok visszaadását kérte. A tanganyikai európaiak és benszülöttek közös tiltakozó táviratot intéztek a londoni gyarmatiügyi minisztériumhoz, amelyben rámutatnak arra, hogy milyen ellenszenvet váltott ki Tanganyikában a német gyarmatok visszaadásáról szóló híradás és biztosítékot kérnek azon hivatalos angol nyilatkozatok megerősítése érdekében, melyek szerint Tanganyika szerves részét alkotja az angol birodalomnak.

Prágában teljes a rend és a nyugalom

PRAGA, október 6. Egyes külföldi rádióállomások olyan híradásokat közveitettek, mintha Prágában zavargások volnának. Prágában a legenergiusabban cáfolják ezeket a híradásokat. Csütörtök este az Uj Kelet szerkesztősege telefonbeszélgetést folytatott egy prágai hírszolgálati irodával, amely megerősítette, hogy a csehszlovák fővárosban a legteljesebb rend és nyugalom uralkodik. Semmilyen rendezésre nem került sor és a főváros egész lakossága fegyelmetlenül várja az új kormány intézkedéseit.

Prágai körökben nem tartják kizártnak, hogy ha köztársasági elnök-választásra kerül a sor, újból Benes elnököt válasszák meg.

Csehszlovákia kilép a Népszövetségből?

London, október 6. Angol politikai körök értesülései szerint Csehszlovákia állítólag közelebbre bejelenti a Népszövetségből való kilépését. Ugyanezek a politikai körök tudni vélik azt is, hogy Lengyelország is követni fogja Csehszlovákia példáját.

Négyhatalmi intervenció a távolkeleti háború megszüntetésére

Párizs, október 6. A Newyork Herald párizsi kiadása berlini jelentés alapján arról ír, hogy Németország kezdeményezésére Franciaország, Anglia, Olaszország és Németország együttesen akarják végetvetni a távolkeleti viszálynak. Németország Japánnal szemben, Franciaország és Anglia pedig Kínával szemben fogja latbavetni befolyását, hogy létrehozzák a fegyverszünetet és megkezdjék a békétárgyalásokat.

Párizsban uccát neveznek el Benesről

Párizs, október 6. Prévost Delaunay, a párizsi városi tanács elnöke táviratot intézett Benes volt köztársasági elnökhöz, amelyben a francia főváros lakosságának észinte rokonszenvéről biztosította. Paul

Fleuret javasolni fogja, hogy Párizsban uccát nevezzenek el Benesről.

A német csapatok tiszta cseh területeket is meg akarnak szállni

Genf, október 6. Csehszlovákia genfi sajtóirodája a következő közleményt adta ki:

„A csehszlovák kormány tegnap éjszaka rendkívüli minisztertanácsra ült össze, hogy megvizsgálja a határmegállapításra kiküldött berlini követek által hozott határozatot, az október 10-ig német csapatok által elfoglalt zónára vonatkozólag. Ennek a zónának a határvonala, amelyet nem állapí-

tottak meg a müncheni értekezleten, több helyen érinti a csehszlovák nemzeti terület gazdasági és közlekedési érdekeit. A kormány kénytelen volt a legalaposabban újra megvizsgálni a helyzetet.”

A közlemény ezután rámutat arra, hogy a berlini tárgyalások során a német birodalom megbízottjai és szakértői olyan területi igényekkel léptek fel Csehszlovákiával szemben, amelyek túllépik a tisztán etnikai kereteket és amelyek kizárólag arra irányulnak, hogy minél gazdagabb területet csatoljanak a német birodalomhoz, ipari centrumokkal, fontos közlekedési gócpontokkal és gazdag városokkal. Ezek a városok és centrumok etnikai szempontból vagy tisztán csehszlovákok, vagy csehszlovák többséggel rendelkeznek. A német szakértők igényei kompromittálják a müncheni egyezményt, megtagadván a csehszlovák néptől ugyanazokat a önrendelkezési jogokat, amelyeket a szudétánemeket javára kértek.

Chamberlain koncentrikus támadások pergőtüzében

A palesztinai főköormányzó részvételével fontos értekezlet lesz Londonban a Palesztina-kérdésről

Az alsóház rendkívül viharos ülésén azzal vádolták Chamberlaint, hogy diktatúrára tör

London, október 6. Az alsóház csütörtöki ülésén a kormány határozati javaslatot terjesztett elő, amelyben kéri, hogy halasszák el az alsóház ülést egészen november 1-ig, miután a csütörtökön befejeződött a külügyi vita. A határozati javaslatot 313 szavazattal 150 ellenében elfogadták.

Egy független munkáspárti képviselő fejtette a kérdést, hogy a kormány tartani fogja-e magát azon elhatározásához, hogy békeidőben nem vezeti be a kötelező katonai szolgálatot.

Chamberlain miniszterelnök határozott igennel válaszolt. Ebben az esetben nem volna-e kívánatos egy kormányváltás, amely lehetővé tenné, ezeknek a szükséges intézkedéseknek az életbeléptetését?

Erre a kérdésre Chamberlain nem válaszolt.

Nagyfontosságú Palesztina-értekezlet Londonban

Ezután a palesztinai helyzetről hangzott el több interpelláció. Malcolm Macdonald gyarmatiügyi miniszter a feltett kérdésekre válaszolva kijelentette, hogy arab terroristák a tegnapi nap folyamán súlyos vereséget szenvedtek az angol haderőkkel való ütközetek során. **A hét végén Londonban értekezletet tartanak, melyen részt vesz Palesztina főköormányzója is a palesztinai közigazgatás számos magasállású tisztviselője, a palesztinai angol haderők néhány magasrangú katonatisztje és Macdonalddal az élén a gyarmatiügyi minisztérium több tisztviselője.**

Egy képviselő feltette a kérdést, igaz-e, hogy Németország és Litvánia között tárgyalások indultak meg a Memel-vidék státusának kérdésében.

Buttler külügyi államtitkár válaszában kijelentette, hogy értesülései szerint a néhány hónappal ezelőtt lefolyt tárgyalások óta nem történtek újabb lépések és nincs informálva arról, hogy tárgyalások volnának folyamatban Németország és Litvánia között. Nagy-Britannia mindenesetre tudni fogja, milyen magatartást tanúsítson bármilyen kísérlettel szemben, mely az angol-litván kereskedelmi kapcsolatokat érintené.

Kitör a vihar

Adams konzervatív képviselő: Tette valamelyes intézkedést az angol kormány Benes elnök személyi biztonságának ga-

rantálására? Semmit sem tanult az angol kormány dr. Schuschnigg sorsából?

Az ellenzék padsoraiban zajos tapsorkán tör ki. A képviselőházban nagy tumultus keletkezik. **Az ellenzék kórusban kiabálja: „Tessék válaszolni!”** Az elnök hiába igyekszik helyreállítani a rendet, a zaj akkor is tart, amidőn Adams képviselő már leült a helyére.

A zaj elülté után Dobbis munkáspárti képviselő kéri a miniszterelnököt, igaz-e, hogy a benemavatkozási bizottság egyik tagja a bizottság sürgős összehívását kérte, hogy kijussanak abból a zsákutcából, amelybe Franconak az önkéntesek ügyében adott negatív válasza sodorta a spanyol kérdést?

Buttler külügyi államtitkár válaszában kijelenti, hogy a szovjet delegáció valóban kérte a bizottság összehívását, de a bizottság egyetlen más tagja sem tette magáévá a szovjet kérését. Különben sincs értelme a bizottság összehívásának mielőtt nem történt meg a közvetlen kapcsolat felvétele a burzsoi kormányval.

A menekültek ügye

Ezután több képviselő kérte, hogy az Eviamban létesített államközi menekültügyi bizottság a német birodalomhoz csatolt szudéta-vidékek zsidó menekültjeit is vegye oltalma alá.

Buttler államtitkár válaszában többek között a következőket mondta:

— A Ház bizonyára tudja, hogy ebben a bizottságban huszonöt állam van képviselve. Biztosra veszem, hogy a bizottság elnöke számba fogja venni e kérdés nagy fontosságát és megfelelő intézkedéseket fog tenni.

Egy munkáspárti képviselő kéri a kormányt, hogy felhívja-e a német kormány figyelmét arra, miszerint a kisebbségi szerződés a szudétavidékre is vonatkozik, különösen azért, miután sok német Csehszlovákia-ba menekült a birodalomból, amikor a nemzeti szocialista rezsim került uralomra.

Chamberlain kijelentette válaszában, hogy semmilyen demars nem történt ebben az irányban. A kisebbségi szerződés nem köti a német kormányt. Azt sem tudom akceptálni — mondotta a miniszterelnök —, hogy ennek a szerződésnek az intézkedései vonatkoznak csehszlovák területre menekült német polgárookra.

— Ez azt jelenti — válaszolta a képviselő —, hogy az angol kormány semmit sem fog tenni ezen menekültek érdekében?

Chamberlain: Nem ez volt a kérdés.

Egy másik interpellációra válaszolva,

Az őszi könyvpiac jelentős munkája:

UJ JUDEA

Utópisztikus regény.

Írta: Barta Sándor.

Dr Hamvas Lázár előszavával.

Sajtó alá rendezte: Sztójka László.

ÁRA 60 LEI

Buttler kijelentette, hogy nincs tudomása arról, miszerint Csehszlovákia eltávolodna Franciaországtól és Angliától és Németországhoz közeledne.

Churchill diktatúrával vádolja Chamberlaint

Ezután valóságos kérdéslavinát zúdítottak a képviselők a miniszteri padsorok felé. Elsősorban a kormány azon javaslatára ellen tiltakoztak, amely az ülésszak befejezését és november elsejére való elnapolását kérte.

Winston Churchill alkotmányellenesnek minősítette a javaslatot és tiltakozott az ellen, hogy a parlamentet bezárják akkor, amikor a birodalom a legsúlyosabb válságon megy keresztül.

Olyan folyamatnak a kezdetét látom — mondotta Churchill —, amely más országokban egy ember diktatúrájának bevezetéséhez vezetett.

Attlee őrnagy követelte, hogy a parlament nyomban kezdje meg a vitát a csehszlovák határok biztosításának és a Csehszlovákia-nak nyújtandó kölcsön kérdéséről.

Sir John Simon kijelentette, hogy a kölcsön kérdése a kormányhoz tartozik, amely rendkívüli esetekben önmaga határozhat és a kérdés is ilyen természetű.

Chamberlain kijelentette, hogy ezeknek a kérdéseknek a megvitatása csak a nemzetközi helyzetnek végeleges kitisztulása után lehetséges, amikor Németország és Olaszország is megadja garanciáját a csehszlovák határok biztosítására.

Egyébként a parlament újbóli összehívása korábbi időpontra is lehetséges.

Noel Baker képviselő kijelentette, hogy ha Hitler a múlt héten nem lépett háborúba, ezt a német nagyvezérkar tanácsára tette.

Az angol kormány politikája végső katasztrófába taszítja az angol birodalmat.

Chamberlain nem várhat az angol néptől semmit, ha diktatorikus módszereket utánoz

Végül Attlee őrnagy szólalt fel. Kijelentette, hogy az angol fegyverkezésnek a meggyorsítása és felfokozása nem lesz elegendő a Münchenben elkövetett hibák jóvátételére. A fegyverkezés önmagában álló politika, mert a békével egyidejűleg szabadságunkat is biztosítanunk kell. Így Csehszlovákia biztosította a maga számára a békét, de a csehszlovák nép elvesztette szabadságát. Chamberlain semmit sem várhat az angol néptől, ha a diktatorikus módszereket fogja utánozni. Egy ilyen magatartás a lehető legveszedelmesebb helyzetbe sodorhatja a demóniumokat.

Chamberlain válaszában kijelentette, hogy meg van elégedve a külügyi vitával.

— Gyávassággal, gyengeséggel és rövidlátással vádoltak, mert nem engedtem, hogy a birodalomra szakadjon a háború. Megtagadták tőlem azt az érdemet, hogy visszakeresztettem a biztonszágot az országnak. Egyesek, akik ezzel vádolnak, gyorsan elfelejtették a multheti eseményeket és körülményeket. Magatartásommal elhárítottam a háborút. Nem vándikálom magamnak ezért érdemeket, de tudom, hogy igazam volt.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 16. Telefonszám: 13-66.

BUN DE IMPRIMA